

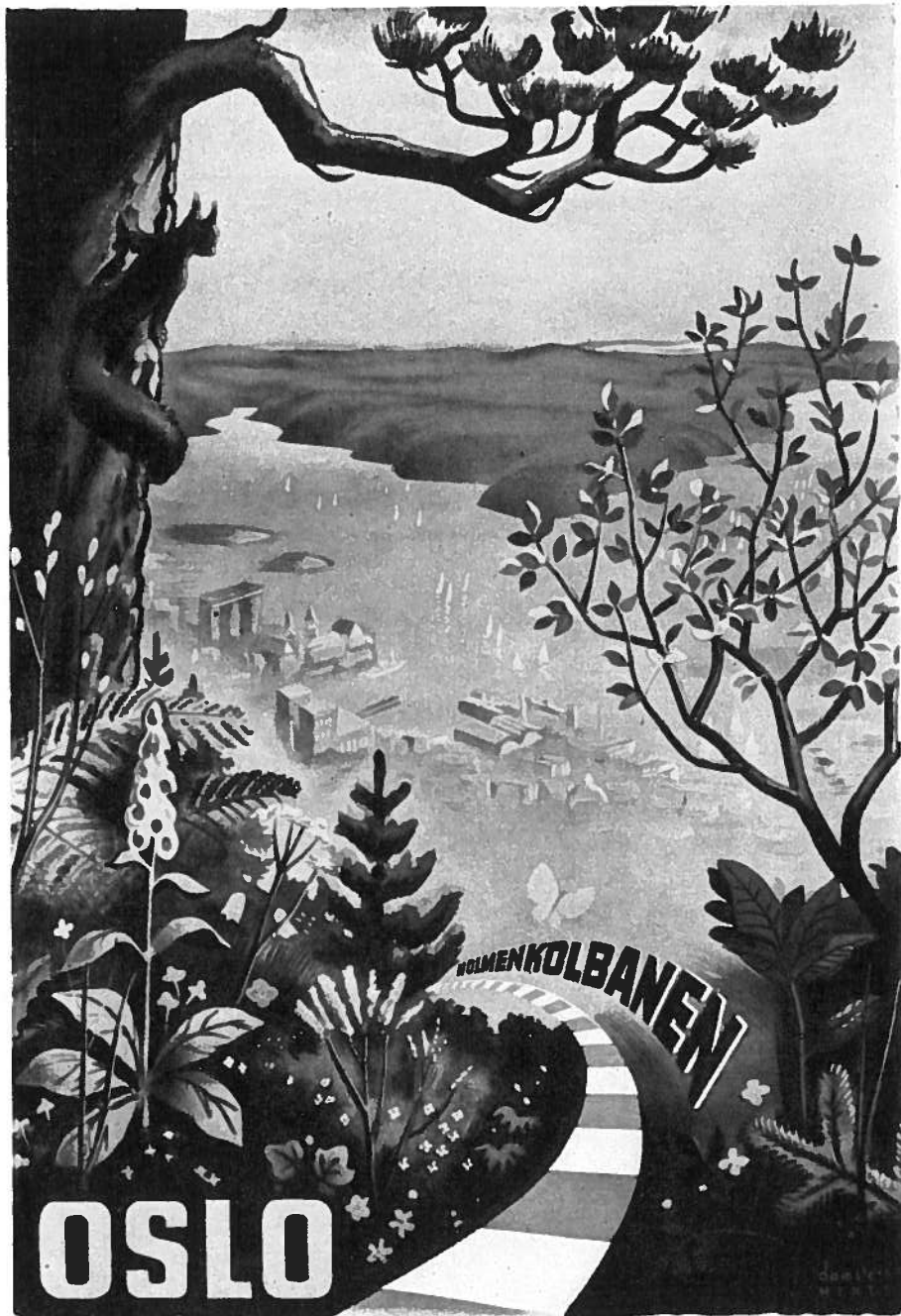
NATURFREDNING I NORGE

Å R S B E R E T N I N G 1 9 3 8 - 1 9 3 9

Isbjørnen er fredet på Kong Karls Land.

OSLO
HOLMENKOLBANEN

Fredningsmerke for fredning i henhold til lovenes § 1.

Fredningsmerke i henhold til lovenes § 5.

F R E D N I N G S M E R K E R

LANDSFORENINGEN FOR NATURFREDNING I NORGE

ÅRSBERETNING FOR 1938 OG 1939.

LANDSFORBUNDETS ORGANISASJON OG KONTOR

Til Landsforbundet har det i 1938 og 1939 vært tilsluttet følgende aktive kretsforeninger:

Østlandske Kretsforening (Oslo og Hamar bispedømme), Oslo. Formann h.r.-advokat Nils Onsager. Kontingent kr. 40,— en gang for alle, kr. 4,— årlig.

Agder Naturfredningsforening (Agder bispedømme), Kristiansand S., formann tolldistriktssjef G. von der Lippe. Kontingent kr. 30,— og kr. 3,—.

Rogaland Naturfredningsforening (Stavanger bispedømme), Stavanger, formann

ingeniør S. Evensen. Kontingent kr. 30,— en gang for alle, kr. 2,— årlig.

Vestlandske Kretsforening (Bjørgvin bispedømme), Bergen, formann konservator Sigurd Johnsen. Kontingent kr. 50,— og kr. 2,—.

Trøndelag Naturfredningsforening (Nidaros bispedømme), Trondheim, formann direktør Reidar Brekke. Kontingent kr. 25,— og kr. 2,—.

Nordland Naturfredningsforening (Nordland fylke), Bodø, formann forfatteren Håkon Evjenth. Kontingent kr. 25,— og kr. 2,—.

Nord-Norges Kretsforening, Tromsø, og Surnadal Naturvern har ikke vært i virksomhet i 1938 og 1939.

Som kjent ble Landsforbundets nye lover gjort gjeldende fra 1. april 1938. Disse lovene betinger en fullstendig omlegging av forbundets administrasjon. Før dette kan skje må imidlertid alle kretsforeningene ha forandret lovene sine i samsvar med de nye forbundslovene. Ved utgangen av 1939 hadde ikke Østlandske og Vestlandske Kretsforeninger fått vedtatt nye lover, men man arbeider med saken. Landsforbundets styre har derfor inntil videre fortsatt bestått av formannen, dosent Adolf Hoel, Observatoriegaten 1, Oslo, og de ovenfor nevnte kretsformenn. Viceformann er overmaskinist Ole Isaksen, Stavanger.

Landsforbundet har fortsatt tilhold ved Norges Svalbard- og Ishavs-undersøkelser, Observatoriegaten 1, Oslo. Her får vi hjelp til maskinskrivning og annen assistanse. Formannen treffes i telefon nr. 42794. Svalbardundersøkelsenes sekretær, John Giæver, har utført sekretærarbeidet for forbundet, og kontorets kassererske, frk. Signy Bang, har fungert som forretningsfører. Begge disse treffes i telefon nr. 42892. Revisor Karl Brende har revidert regnskapene.

I 1938 er i alt sendt 302 brev og mottatt 119. I 1939 er de tilsvarende tall 124 og 115.

Etter søknad fikk Landsforbundet av Stortinget bevilget kr. 750,— til sitt virke i hver av budsjett-terminene 1938/39 og 1939/40. Av Norsk Varekrigsforsikrings Fond fikk forbundet etter søknad et bidrag til driften på kr. 1 000,— i 1939. Vi nytter høvet til å takke for disse bidragene.

Våren 1939 søkte Landsforbundet en rekke banker og forsikringsselskaper om bidrag, men det viste seg dessverre å være helt nytteløst. Det er nok forståelsen det

skorter på, og her kan bare medlemmene våre hjelpe oss ved å tale saken vår — hver i sin krets. Som et gledelig eksempel til etterfølgelse kan nevnes, at rektor Reidar Aas ved Vahls skole i Oslo på siste eksamensfest la naturfredningsarbeidet som grunnlag for sin tale til elevene.

ØSTLANDSKE KRETSTFORENING 25 ÅR

Østlandske Kretsforening ble stiftet den 29. april 1914, og kunne således feire sitt 25 års-jubileum i 1939.

Vi skal her først og framst peke på den betydning «Østlandske» gjennom årene har hatt for arbeidet med naturvern i Norge. Noen få menn her på Østlandet var det som ved århundredskiftet tok til å arbeide for vår første naturfredningslov. Den kom i 1910. Disse samme menn var det som tok initiativet til delegertmøtet fra hele landet på Universitetet den 5. november 1913, der man besluttet å danne en landsorganisasjon for naturfredning i Norge. Først måtte imidlertid kretsforeninger stiftes. Østlandske kom i 1914, samme år fulgte Nord-Norge og året etter kom Trøndelag. Landsforbundet trådte så i virksomhet i oktober 1916, og den fikk naturlig sitt sete i Oslo.

De menn som har syslet med naturvern gjennom årene har vært få, men til gjengjeld har interessen vært glødende. Det har falt av seg selv som en nødvendighet at de samme menn ordnet med Landsforeningens og Østlandskes saker. Slik kan det sies at Østlandske Kretsforening ved sine stiftere ble opphavet til Landsforeningen, og at denne kretsforeningen gjennom de mange trengselens år dannet kjernen og ryggraden innen vårt forbund.

Dette forholdet har bestått ned til de siste årene. Først i 1936 fikk Landsforeningen sin egen formann. Til da hadde den i 10 år delt ham med Østlandske. Før den tid var et også Østlandskes formann som i alt vesentlig tok hånd om Landsforeningen. Uten dette samarbeidet hadde forbundet ikke kunnet bestå.

Kretsforeninger har syknet hen, og noen av disse er blitt sterke igjen. Nye er kommet til med årene. Men gjennom alle år har Østlandske bestått sammen med kollegaen på Vestlandet. De to kretsene var i

mange år naturfredningens faste borg her i landet. Det har sogar i en årrekke vært nødvendig at Østlandske bar en vesentlig del av Landsforeningens til dels store utgifter.

Gjennom disse 25 årene har Østlandske vært en levende forening, velstyrt og positiv. Landsforbundet vil her rette en takk til Østlandske Kretsforening og til de kvinner og menn som har båret dens byrder — og dermed ikke minst Landsforbundets byrder.

BEHANDLEDE SAKER

FREDINGEN AV SØR-FUGLØY MØTER MOTSTAND

Sør-Fugløya - fugleparadiset.

Som meddelt i forrige årsberetning s. 4 o. flg. sendte konservator T. Soot-Ryen ved Tromsø Museum en søknad til Kirkedepartementet om freding av dette store fugleberget som han eier. Imidlertid har fredingen vakt motstand i distriktet, og Helgøy herredsstyre har uttalt seg mot den. Fiskerne deroppe mener å ha hevdvunne rettigheter til båthavn og rorbuer

på eiendommen — et spørsmål som det for noen år siden var rettssak om.

Som kjent var det i søknaden tatt forbehold om bibehold av hamn og rorbu på Lille Mægta, en liten øy på eiendommen. Hvilke krav fiskerne mener å ha utover dette, har Landsforbundet ikke fått brakt på det rene. Konservator Soot-Ryen arbeider med en ordning av saken.

ANDOTTEN ER FREDET

Om denne saken vises til årsberetningene 1933 s. 20, 1934 s. 17 og 1935 s. 11.

Som kjent var det Vestfinnmark Jæger- og Fiskerforening i Hammerfest som i april 1933 henvendte seg til Landsforbundet for å få bistand med freding av fugleberget Andotten i Finnmark. Forbundet tok saken opp og sendte den 25. juli 1933 søknad til Landbruksdepartementet. Imidlertid dro avgjørelsen i langdrag, idet det bl. a. syntes å være tvil om Statens eiendomsrett til fugleberget.

Saken ble behandlet i Hasvik formannskap og senere i herredsstyret den 27. juni 1938. Man anbefalte freding av fuglelivet på Andotten på Sørøy og henstillet til Landsforbundet at også fuglelivet på Lille-Håen (Håskåret) utfor Hasvik må bli fredet.

Landsforbundet fikk dette vedtaket sendt fra Kirkedepartementet. Forbundet uttalte i skrivelse av den 20. september 1938, at da Lille-Håen er skilt fra Andotten ved det brede, åpne fjordstykket Breivikbotn, finner man at den foreslåtte fredingen må behandles som ny sak. Spørsmålet om freding av Lille-Håen vil bli utredet av forbundet. Samtidig ble det på det sterkeste anbefalt at fredingen av Andotten måtte bli fremmet snarest mulig.

Ved kronprinsregentens resolusjon av den 18. november 1938 ble det så bestemt:

«I henhold til lov om naturfredning av 25. juli 1910 nr. 3, jfr. lov av 14. juli 1916 nr. 1, skal på fugleberget Andotten, Hasvik herred, Finnmark fylke, alt fugleliv være fredet mot jakt, fangst og ødelegging av enhver slags, herunder borttaking av egg og dun.

De lakseplasser som er utvist kan fremdeles nyttes, og der kan utvises nye.

«Andotten». Sørøy. Hasvik herred. Fjellet sett fra syd.

Innenfor det fredede område er det uten særskilt tillatelse forbudt å ferdes for andre enn dem som driver laksefiske, også disse bare i den utstrekning det er nødvendig av hensyn til laksefisket.

Innenfor områder og likeså i en avstand av 100 meter fra land er det forbudt å løse skott.

Fredningsvedtaket blir å kunngjøre ved oppslag og i ett eller flere lokalblad.»

Det blir truffet foranstaltninger til videre kunngjøring ved oppslag og eventuelt også ved merking på stedet i samarbeid med Vestfinnmark Jæger- og Fiskerforening. Denne foreningen har også påtatt seg å skaffe til veie opplysninger til støtte for fredingen av Lille-Håen.

ISBJØRNEN ER FREDET PÅ KONG KARLS LAND

For noen år siden framkom Ishavskomiteén i Tromsø med forslag om totalfredning av isbjørn på Kong Karls Land på Øst-Spitsbergen. Denne gruppen av tre små øyer er ynglested for en mengde bjørn hver vinter. For omlag 30 år siden overvintret en ekspedisjon der og gjorde god fangst, men helt til de senere årene har det vært så vanskelig å komme opp til øyene om sommeren på grunn av drivisen, at ingen har prøvd vinterfangst der siden. I de siste årene har imidlertid isforholdene vært meget gode øst om Spitsbergen, og vinterekspedisjoner til øygruppen har ofte vært på tale.

Ishavskomiteéns forslag om totalfredning fikk tilslutning fra sakkyndig hold, bl. a. fra vårt forbunds formann, og fredningen ble vedtatt ved kgl. resolusjon av den 24. februar 1939.

Etter dette er isbjørnen fredet hele året på Kong Karls Land, mens det ikke er forbudt å skyte bjørn i isen omkring øyene.

SJØFUGLENES SKJEBNETIME

Det kan nok sies at vi nå er langt inne i den ellefte timen når det gjelder å redde de siste restene av sjøfuglene våre fra ødeleggelse. Det synes som alle nå er blitt klar over at her virkelig er fare på ferde, men det har gått sent med å få ødeleggelsene stoppet ved lov.

Som kjent nedsatte Landbruksdepartementet den 29. mai 1937 en komité som skulle komme fram med innstilling til ny jaktlov. Denne innstillingen forelå i 1938, og den er behandlet i et eget avsnitt. Her

skal vi se på det som er foreslått med omsyn til sjøfuglene:

§ 34. Svaner, ærfugl — herunder spitsbergenærflugl (ekonge) — skal inntil viltstyret annerledes bestemmer være fredet hele året. Landsforbundet, som har hatt innstillingen til uttalelse, har foreslått at bestemmelsen også må gjelde for teist, lundefugl, lomvi (alke), gås og pingvin.

§ 39. Fredet for jakt eller fangst er alle sjøfugl fra og med 1. januar til og med 20. august — unntatt tyvjo, lom og svartbak. Fugl som gjør skade på forskjellig vis kan felles — således bl. a. fiskender som oppholder seg i lakseelv, aurevatn og aurelver, samt i eller ved fiskekulturer. Viltstyret kan tillate jakt og fangst av fredede sjøfugl til utnyttelse som menneskeføde innen bestemt område hvor slik utnyttelse tidligere har vært alminnelig.

§ 42. Innen en avstand av 2 km fra land — herunder holmer og skjær — er jakt forbudt fra fartøy eller båt som er utstyrt med annet framdriftsmiddel enn seil eller årer. Avstanden fra land kan utvides av viltstyret.

§ 44. Det foreslås forbud mot bruk av fiskeredskap for fugl.

§ 47. På fredlyst egg- og dunvær og 1,5 km på sjøen ut fra samme skal ærfugl — herunder spitsbergenærflugl (ekonge) — være fredet det hele år. Landsforbundet har foreslått at forbudet også må omfatte teist, lundefugl, lomvi (alke), gås og pingvin.

Komiteén foreslår at det i tiden fra og med 1. april til og med 20. august skal være forbudt uten eierens eller besitterens tillatelse å drive jakt eller fangst eller løse skudd på været og på sjøen i nevnte avstand og der å sette ut rognkallgarn.

Etter § 48 foreslås at det skal være for-

budt på annen manns grunn å forstyrre fuglereder eller ta bort egg eller dun.

Grunneier må ikke ta bort eller la ta bort egg av tiur, århane, jerpe, rugde, rype, rapphøns, fasan, svane, ærfugl, ekonge eller andre fugler unntatt en rekke rovfugl og annen skadefugl. Eier eller bruker av *fredlyst egg- og dunvær* er tillatt å samle egg av ærfugl, ekonge, alke, lomvi og lundefugl *til eget bruk*. Videre foreslår komitéen at i Nordland, Troms og Finnmark skal det være tillatt for grunneier eller bruker å foreta innsamling av egg av måker, teist, skarver og terner til og med 14. juni. I landet ellers foreslås slik innsamling tillatt til og med 5. juni. Landsforbundet har foreslått at eggssamling forbys helt sønnar for de tre nordligste fylkene.

Landsforbundet har endelig uttalt om sjøfuglene: — Etter det massemyrderi som sjøfuglen har vært utsatt for i Norge de siste åra, må fuglene få all den beskyttelsen som overhodet er mulig om bestanden skal kunne ta seg opp igjen. Det er de sørgelige følgene av en intens rovdrift som den nye loven må søke å rette på. I § 47 må avstanden fra fredlyst egg- og dunvær settes til minst 2 km som i § 42 bestemt. Imidlertid finner forbundet, som av Vestlandske anført, at grensen i § 42 må settes fra den ytre kystlinjen. For innsjøer bør totalforbud innføres. Videre er forbundet enig i at det gamle spørsmål om registrering av alle motorfartøyer må tas opp og løses om en skal ha håp om en effektiv kontroll.

Som § 58 foreslår komitéen følgende meget viktige bestemmelser: — Det er forbudt å avhende, fallby, kjøpe, motta eller transportere utilberedt fuglevilt med mindre hode og føtter — med tilhørende fjærbeledning — sitter fast ved kroppen.

Mens vi venter på at den nye jaktloven

skal få sin endelige form og bli satt ut i livet, kan vi ikke unngå å konstatere at fangsten av sjøfugl har fortsatt langs hele kysten — i en alt overveiende grad for å skaffe fôr til revegårdene.

Så vidt Landsforbundet har brakt i erfaring, er Norsk Sølvreavsavlslag med på å beklage dette — så mye mer som det er vitenskapelig godtgjort at revene simpelthen ikke har godt av for store kvanta av det tranholdige sjøfuglkjøtt. Laget har imidlertid ingen midler til å tvinge medlemmer eller andre farmeiere fra å skyte sjøfugl. Man har ingen tro på at henstillinger fra laget vil nytte synderlig her, hvor det gjelder et spørsmål av en viss økonomisk betydning for en hel del av farmeierne på kysten og laget imøteser derfor (sammen med oss andre) en lov som kan sette en stopper for disse ukontrollerte myrderiene.

Imidlertid har forfatteren Carl Schøyen fortsatt sitt utrettelige arbeid for fredning, spesielt av ærfuglen, og det foreligger tallrike eksempler på at kystbefolkningen nå har tatt saken i sin hånd.

Nordland fylkesting har i 1939 vedtatt en uttalelse — etter forslag fra Nordland fylkes fiskarlag — om at ærfugl og ekonge bør være fredet det hele år over hele landet — i hvert fall i de tre nordligste fylkene. Fylkestinget foreslår bl. a. at det foreløpig i to år skal være forbudt å ta ærfuglegg, så vel på som utafor fredlyste eggvær. Det foreslås bøtStraff for kjøper som for selger av ærfuglegg. Landbruksdepartementet har så i oktober bestemt at ærfugl og ekonge skal være fredet hele året i Nordland fylke til utgangen av 1943. Fiskarlagets forslag var en følge av Nordland Naturfredningsforenings henvendelse til laget.

Sør-Trøndelag fylkesting vedtok i 1939 å pålegge fylkesmann å innhente kystkommunenes uttalelser om fredning av all sjøfugl i 5 år fra 1. juli 1940. Det ble vedtatt fortsatt fredning av ærfugl på Hitra i 5 år fra 1. januar 1940.

Hordaland fylkesting søker om totalfredning av ærfugl i 5 år fra 1. januar 1940.

Bru herredsstyre i Sogn og Fjordane har tatt opp spørsmålet om fredning av all sjøfugl for dette fylkets vedkommende.

Halten Fiskarlag anbefaler enstemmig totalfredning av all sjøfugl unntatt skarv.

I Agderfylkene har spørsmålet om totalfredning av ærfugl og andefugler vært forelagt alle herredsstyrene. I Vest-Agder var saken reist av Halse og Harkmark herredsstyre. Med 23 mot 7 stemmer anbefalte Vest-Agder fylkesting 5 års totalfredning for ærfugl og ender fra 1940.

Aust-Agder fylkesting vedtok i 1939 enstemmig et forslag fra Høvåg herredsstyre om totalfredning av ærfugl. Et forslag om fredning av ender ble forkastet.

Fylkesmannen i Østfold har i Landbruksdepartementet etterlyst en avgjørelse med omsyn til den totalfredning av ender, som ble tilrådd av dette fylkesting i 1935 og av Vestfold fylkesting i 1936. Departementet har svart at det i 1938 kom en henstilling fra Landsforbundet for Naturfredning om fredning av alle svømmefugler i Oslofjorden innenfor Drøbak (se Østlandske Kretsforenings beretning). Saken ble så sendt til Kirkedepartementet.

Landsforbundet henviser videre til Agder Naturfredningsforenings beretning, der man omtaler foreningens forslag om totalfredning av ærfugl og ender fra Rogaland til svenskegrensen. Dette forslaget er støttet av Østlandske Kretsforening.

For terminen 1939/40 hadde skogdirek-

tøren ført opp 10 000 kroner til undersøkelse av sjøfuglene og de forhold som står i forbindelse med nedgangen i bestanden. Dessuten foreslo skogdirektøren bevilget 62 000 kroner til oppsyn med overholdelsen av fredingsbestemmelsene. Landbruksdepartementet kunne av budsjettmessige hensyn ikke gå med på å foreslå beløpet bevilget. Departementet vil komme tilbake til denne saken når den nye jaktloven er behandlet.

I denne forbindelse kan Landsforbundet erklære seg enig i hva Carl Schøyen skrev til Landbruksdepartementet alt i desember 1937: — Det vil etter det opplyste være vanskelig at spørsmålet om den landsomfattende totalfredning av ærfuglene kan betraktes som en sak mellom andre saker til behandling under jaktlovens revisjon. Det gjelder her ubetinget en høyst ekstraordinær nødsforanstaltning for å redde en verdifull fugleart som er i stor fare. Derfor er det også etter mitt skjønn av største viktighet at vi får disse fredingsbestemmelsene aller snarest.

DEN NYE JAKTLOVEN

Allerede i skrivelse av den 16. november 1936 til Landbruksdepartementet bad Landsforbundet om å få en representant i den komitéen som skulle nedsettes for å arbeide med den nye jaktloven. Vi mente at Landbruksdepartementet vanskelig kunne unngå å ta en naturfreder med i denne viktige komitéen, idet en av våre folk ville representere den store del av befolkningen hvis interesser på dette område ikke faller sammen med jegerorganisasjonenes. Dessuten griper jaktloven så sterkt inn i de

sakene som Naturfredningsforbundet arbeider med til beste for hele samfunnet, at vi mente oss berettiget til å få et ord med i laget når en ny jaktlov skulle forberedes.

Landbruksdepartementet var merkelig nok av en annen oppfatning. Man ønsket ikke vår bistand. I skrivelse av 28. november 1936 meddelte departementet at det ikke fant å kunne oppnevne en særlig representant for Naturfredningsforbundet.

Nå har vi jo innen rekkene våre flere av landets framste autoriteter nettopp på dette feltet. Det ble derfor rettet en ny henvendelse til Landbruksdepartementet, men vi hentet oss bare et nytt avslag.

Etter forslag fra daværende formann i Vestlandske Kretsforening, professor Aug. Brinkmann, søkte Landsforbundet den 11. februar 1937 om at vi iallfall måtte få høve til å uttale oss om innstillingen om den nye jaktloven når komitéen var ferdig med arbeidet sitt. Landbruksdepartementet svarte den 16. s. m. at «hvis tiden tillater det, kan foreningen gjøre regning med å få sig forelagt til uttalelse jaktlovkomitéens forslag når dette foreligger». Komitéen ble oppnevnt den 29. mai 1937. Den tellet i alt seks medlemmer, hvorav en representant for hver av landets to jeger-organisasjoner.

Komitéens innstilling forelå den 26. mai 1939, og Landsforbundet fikk den 23. juni sendt 2 trykte eksemplarer til uttalelse. Etterat det tilstrekkelige antall var skaffet til veie, ble innstillingen sendt kretsforeningene. Uttalelser innløp etterhvert fra alle kretsene unntatt Rogaland, og fra Landsforbundets nestformann, overmaskinist Ole Isaksen, Stavanger. Kretsstyrenes uttalelser var til dels meget omfattende. En del spørsmål var alle kretsene enige om, mens de enkelte styrer dessuten hadde reist forskjellige andre spørsmål og hver for seg

gjort forskjellige innvendinger mot lovutkastet. Tiden tillot ikke forbundet å søke alt dette sammenarbeidd til en samlet uttalelse. Formannen fant det derfor heldigst å sende samtlige uttalelser til Landbruksdepartementet. I en følgeskrivelse, medundertegnet av alle kretsformennene unntatt Rogalands, ble det pekt på de punktene som ansås å være de viktigste sett fra forbundets synspunkt og som i særlig grad berører de sakene som forbundet arbeider med etter lovene sine og programmet sitt.

Med omsyn til følgeskrivelsens omtale av fredingsbestemmelsene for *sjøfuglene* henvises til vedk. avsnitt i nærværende årsberetning. Ellers hadde skrivelsen følgende ordlyd: — Forbundet må da først framholde som sitt prinsipielle syn at penger som kommer inn ved salg av jaktkort og andre avgifter for en helt vesentlig del bør gå til vern av dyrene — til viltpleie.

En finner det meget uheldig at det etter innstillingen blir jegerne og fangstfolk som bestemmer i viltnemndene. Det må i nemndene også være med folk som deler Naturfredningsforbundets eller dyrebeskyttelsesforbundets synsmåter. Etter bestemmelsen i § 2 vil nok viltnemndene få den sammensetningen som jegerne sjøl finner ønskelig for interessene sine. I § 4 heter et t. d. at viltnemndene skal søke bestanden av rovdyr, rovfugl og kråkefugl holdt nede. Med andre ord kan altså nemnda påberope seg selve loven når den vil rydde ut dyr. Det er en bent fram farlig bestemmelse med den sammensetning som nemndene kommer til å få.

Som kjent har Naturfredningsforbundet i mange år arbeidd for å verne om de siste restene av bjørn som nå fins her i landet. En finner det derfor meget nedstemmende å se at § 23 stiller dette dyret sammen med

varg og jerv. I denne forbindelsen viser en til Østlandskes forslag og uttalelse, med en inntrengende henstilling om at det må bli vernet om bjørnen i den nye jaktloven. Forbundet er likeledes enig i hva Østlandske uttaler om freding av ørnene. Ørnen er blitt en sjelden fugl i Norge, og den må ikke ryddes ut.

Forbundet er helt enig i Stortingets tidligere humane holdning overfor spilljakt på tiur og orrhane. Slik jakt må forbys helt i den nye loven også. En viser til Vestlandskes uttalelse på dette punktet.

Med omsyn til snarefangst er forbundet enig med Vestlandske i at forbud mot snarefangst burde være den prinsipielle bestemmelsen i den nye loven. Tillatelse til slik fangst bør være unntakelsen. Forbundet tiltrer ellers hva Vestlandske uttaler om snarefangst. Videre vises til denne fornings uttalelse om dagrovfuglene.

I § 37 bør det gis løyve til også å skyte hare som gjør skade i skogplantning.

Med omsyn til bruk av pelesaks vises til Vestlandskes uttalelse. En er enig i at avgjørelsen om dispensasjon for forbud mot saksefangst må treffes av viltstyret (departementet).

En viser til hva Vestlandske uttaler om bruk av stryknin til fangst og om premiering for felte rovdyr og rovfugl.

Endelig er forbundet enig i at det som tillegg til § 59 bør tas inn en bestemmelse om at departementet kan fastsette forbud mot å forfølge, felle eller på noen som helst måte skade noe slags dyr eller fugl i nasjonalparker, naturparker og reservater.

Etter anmodning har Naturfredingsforbundet tidligere i år sendt inn til Kirkedepartementet et begrunnet forslag til revisjon av loven om naturfreding. Forbundet bad om at dette forslaget måtte bli tatt

med under behandlingen av den nye jaktloven. Jeg vil be det ærede Departement om å dra omsorg for at så skjer. —

For øvrig henviste forbundet til uttalelsene fra kretsstyrene. Vi får nå håpe at myndighetene ved jaktlovens videre behandling tar så mye hensyn til Naturfredingsforbundets uttalelser som vi har krav på.

REVISJON AV NATURFREDINGSLOVEN

Alle har lenge vært på det rene med at naturfredingsloven av 1910 og 1916 ikke er helt tilfredsstillende lenger. Landsforbundet har lenge hatt en revisjon av jakten på programmet sitt, men vi har helst villet se den nye jaktloven i sin endelige form før vi gikk til å foreslå en omfattende revisjon av naturfredingsloven. I 1937 framkom som kjent Østlandske Kretsforening med et forslag til foreløbig endring av lovens § 1, men forslaget ble nedstemt av de øvrige kretsene.

Den 4. august 1938 sendte Landbruksdepartementet en skrivelse til Kirkedepartementet der det ble framholdt at den norske naturfredingsloven bør utvides til også å omfatte freding av områder som bør bevares på grunn av sin skjønnhet, beliggenhet eller eiendommelighet. Videre antydes i skrivelsen at loven bør få bestemmelser som forbyr skjemmende reklame m. v. i naturen. Denne skrivelsen ble i midten av september sendt vårt forbund til uttalelse.

Landsforbundet gav sin fulle tilslutning til forslaget fra Landbruksdepartementet. Det ble pekt på at naturfredingsloven i sin helhet er mangelfull. Videre tilbød forbundet seg å komme med en mer om-

fattende utredning. Kirkedepartementet svarte at man var takknemlig for å bli tilstillet en slik utredning og et forslag vedrørende endringer i naturfredingsloven. Videre bad departementet om uttalelse om sammensetningen av en komité til videre behandling av spørsmålet.

Da det her gjaldt å framkomme med en rent foreløbig utredning, henstillet forbundet til oberstløytnant K. G. Gleditsch om å tilrettelegge grunnlaget for det videre arbeid med saken. Etter å ha søkt den nødvendige juridiske bistand, utarbeidet Gleditsch sitt orienterende forslag til endringer i loven, basert på forbundets program og på materiale i forbundets arkiv — en omfattende og grundig gjennomtenkt utredning.

Forbundet var av den mening at det hastet med å følge på departementenes henstilling snarest mulig, slik at disse fikk den ønskede orientering mens saken var «varm». Oberstløytnant Gleditsch' forslag ble derfor sendt over til Kirkedepartementet uten at forbundet tok standpunkt til det. Forslaget gir et meget godt grunnlag for det videre arbeid med saken, og forbundet tok forbehold om å komme tilbake til de forskjellige spørsmål under den senere behandling. Som medlemmer av den komitéen som forutsettes oppnevnt av Kirkedepartementet, ble foreslått en representant for departementet, en for Naturfredingsforbundet, en for Universitetet og en for skolen.

NYE GROTTET OPPDAGET I TROMS

I november 1939 ble det meddelt i dagspressen at man hadde funnet noen grotter i fjellet like ved Turiststasjonen i

Gratangen i Troms. Da det het seg at de nye grottene lignet de kjente forekomster i Rana, skrev Landsforbundet til Turiststasjonen for å få nærmere rede på deres beskaffenhet og utstrekning.

I sin svarskrivelse av den 30. november opplyser bestyrer Einar Mosling at grottene ligger 2—3 km sydøst for gården Kvernmoen i Gratangen og at de er døpt Kvernmoehulene. Etter beskrivelsen er hulene flere hundre meter lange og har flere sideganger. Det dreier seg om minst 2 huler som er forbundet ved en trang åpning. De ligger i etasjer, og i en av sidegangene der er en underjordisk elv. Her er en hel del dryppsten, både store og små, og et stykke inne er veggene dekket av kalksten.

Hulenes finnere har bare besøkt dem en gang og har da holdt seg til hovedgangene. Før en mere inngående undersøkelse er foretatt, kan en ikke gi et bilde av hulenes formasjon og utstrekning. Dr. Gunnar Horn ved Svalbard-undersøkelsene har som kjent studert grottene i Rana både før og etter fredingen. Forhåpentlig får han høve til å undersøke de nye grottene til sommeren. Han vil da se på noen andre huler som oppgis å gå inn i kobberfjellet i samme trakten. Når dr. Horns rapport foreligger vil forbundet eventuelt ta opp spørsmålet om freding av grottene i Gratangen. Inntil videre har bestyrer Mosling lovet å påse at besøkende ikke ødelegger dryppstenene eller kalkpansret.

SAMARBEID

Det er nedsatt en komité som skal drøfte anvendelsen av Ljankollen. Som representanter for Kirkedepartementet deltar ekspedisjonssjef Olaf Devik og dosent Adolf

Hoel. Det er ellers representanter for Aker og Oslo kommuner.

Som representant for Landsforbundet for Naturfredning er dosent Adolf Hoel av Skogdirektøren oppnevnt til medlem av komiteén for deltagelse fra Norge i den 3. internasjonale skogkongress i Helsingfors 1.—5. juli 1940.

Etter anmodning fra Landsforbundet deltok oberstløytnant K. G. Gleditsch som forbundets representant i den ferie- og fritidskonferansen som Sosialdepartementet hadde sammenkalt den 15. februar 1939.

EN GAMMEL NATURVENNS EIENDOM BLIR NATURPARK OG MØNSTERSKOG I VESTFOLD

Det norske Skogselskap har fått melding om at avdøde fabrikk-eier Gerhard Jansen, Tønsberg, har testamentert selskapet 50 000 kroner. Beløpet skal danne et legat til skogsakens fremme og fortrinnsvis komme Jarlsberg og Larviks amt til gode, heter det i testamentet. I de 50 000 kroner inngår med en verdi av 20 000 kroner eiendommen «Seterskogen» i Andebu. Skogen er ca. 600 dekar, og legatet er forpliktet til å drive den på førstmessig forstandig måte. Det må ikke drives jakt på eiendommen. Alle dyr skal være totalfredet.

65 000 KRONER TIL FUGLEVERN I SVERIGE

Sveriges natur- og fuglevenner gleder seg i disse dager. Et ektepar som ønsker å være anonyme har nemlig skjenket den svenske regjering 65 000 kroner til beskyttelse av landets fugleverden. Regjeringen har tatt imot gaven. Nå venter man bare på nærmere beslutning om hvordan pengene skal brukes.

BYTTEFORBINDELSER M. M.

Landsforbundet sender årsheftet til følgende:

Kultur- og Folkeopplysningsdepartementet,
Kirkedepartementet,
Landbruksdepartementet,
Handelsdepartementet,
Universitetets rektor,
En rekke aviser.

Dessuten sendes årsheftet til nedenstående foreninger og institusjoner:

Universitetsbiblioteket i Oslo,
Den Norske Turistforening, Oslo,
Norsk Skolemuseum, Oslo,
Norsk Jeger- og Fiskerforbund, Oslo,
Arbeidernes Jeger- og Fiskerforbund, Oslo,
Tromsø Museum, Tromsø,
Kungl. Vetenskapsakademiens bibliotek, Stockholm.
Svenska Naturskyddsföreningen, Stockholm,
Upplands Fornminnesförening, Uppsala,
Universitetsbiblioteket, Uppsala,
Föreningen för Skidlöpningens Främjande i Sverige, Stockholm,
Samf. för Hembyggsvård, Stockholm,
Dansk Naturfredningsforening, København,
Islandsk Turistforening, Reykjavik,
Det tyske gesandtskap, Oslo,
Reichsstelle für Naturschutz, Berlin,
Staatliche Stelle für Naturdenkmalpflege in Preussen, Berlin,
Museum für Länderkunde, Leipzig,
Universitetsbiblioteket, Kiel,
Verein Naturschutzpark, Stuttgart,
Württ. Landesstelle für Naturschutz des Landesbeauftragte, Stuttgart-N.
The University of London Animal Welfare Society, London,
Office international pour la Protection de la Nature, Bruxelles,
The Administration of the State Parks, Tallin, Estland,
Arctic Institute of U. S. S. R., Leningrad,
Direction des Parcs Nacionales Republica Argentina, Buenos Aires,
Schweizerischer Bund für Naturschutz, Sekretariat: Basel — Aeschvorstadt 37, Schweiz.

Regnskap for
Landsforeningen for Naturfredning i Norge.
fra 1. januar til 31. desember 1938.

Inntekter:	Utgifter:
1938	1938
¼ Beholdning i kasse ... kr. 605.86	Frk. Borgen, maskinskrivning kr. 23.00
—»— i bank ... » 1 855.64	Herolden, avisutklipp » 66.30
_____ kr. 2 461.50	—»— —»— » 75.82
Bidrag:	Cammermeyer, bøker » 39.26
O.r.sakf. Delphin kr. 100.00	_____ kr. 204.38
Dosent, fru Resvoll-Holm-	Porto » 133.72
sen » 250.00	Telefonsamtaler » 7.60
Østlandske Kretsforening	Kontorrekvisita » 22.57
(kretsens bidrag til års-	Fabritius & Sønner kr. 2 162.88
heftet for 1936) » 100.00	Brøggers Boktrykkeri A/S » 400.00
_____ » 450.00	_____ » 2 562.88
Østlandske Kretsforening tilbake for	Balanse (beholdning):
trykning av 275 lapper m/ innk. til	Kassa kr. 194.12
generalforamling 1936 » 14.00	I bank » 1 090.86
Medlemskontingent:	_____ kr. 1 284.98
Vestlandske Krets for 1936 kr. 60.27	Departementet, bidrag .. » 750.00
—»— » 1937 » 70.14	_____ » 2 034.98
_____ » 130.41	
Vestlandske Kretsforening, innsamlet	
bidrag for 1936 ÷ provisjon » 125.00	
Norsk Værekrigsforsikrings Fond, bidrag » 1 000.00	
Departementet, bidrag » 750.00	
Renter 1938 » 35.22	

_____ kr. 4 966.13	_____ kr. 4 966.13
1939	
¼ Saldo (beholdning) kr. 2 034.98	

Oslo, den 31. desember 1938.
18. april 1939.

KARL BRENDE (sign.).
Revidert:

ADOLF HOEL (sign.).

Status pr. 31. desember 1938.

Aktiva:	
Beholdning i kasse	kr. 194.12
—»— i bank	» 1 090.86
	<u>kr. 1 284.98</u>
Departementet, bidrag ..	» 750.00
	<u>kr. 2 034.98</u>

Tilgode medlemskontingenter:	
Surnadal krets 1936/37 — 38	
Østlandske » 1938	kr. 115.75
Trøndelag » 1938	
Vestlandske » 1938	
Nordlands » 1938	
Rogalands » 1938	» 220.00
Agder » 1938	» 76.00
	<u>» 411.75</u>

(Østlandske, Rogaland og Agder krets innbetalt kontingent i februar og mars 1939, men for de øvrige kretser mangler vi beløpenes størrelse.)

Balanse — underskudd

kr. 3 578.39

kr. 3 578.39

Oslo, den 31. desember 1938.
18. april 1939.

Revidert:
KARL BRENDE (sign.).

ADOLF HOEL (sign.).

Regnskap for
Landsforeningen for Naturfredning i Norge.

fra 1. januar til 31. desember 1939.

Inntekter:	
1939	
1/4 Beholdning i kasse ...	kr. 194.12
—»— i bank ...	» 1 090.06
	<u>kr. 1 204.98</u>
Bidrag:	
Departementet 1938/39 ..	kr. 750.00
—»— 1939/40 ..	» 750.00
Norsk Varekrigsforsikrings	
Fond	» 1 000.00
	<u>» 2 500.00</u>
Overføres	kr. 3 704.98

Utgifter:	
1939	
Portoutgifter	kr. 65.64
Telefonsamtaler	» 4.40
Kontorrekvisita	» 3.64
Fabritius & Sønner	kr. 2 355.32
Brøggers Boktrykkeri A/S »	500.00
	<u>» 2 855.32</u>
Frk. Borgen, bibliotekarbeid	kr. 71.00
O. Isaksen, maskinskrivning »	7.00
	<u>» 78.00</u>
Overføres	kr. 3 007.00

	Overført kr. 3 704.98		Overført kr. 3 007.00
Medlemskontingent:		Avisutklipp, Herolden kr. 77.69	
Agder krets 1938 kr. 76.00		—»— —»— » 52.36	
Rogaland » 1938 » 220.00			kr. 130.05
Østlandske » 1938 » 115.75		Bøker	» 32.03
	» 411.75		» 162.08
Renter 1939	» 22.88	Balanse (beholdning):	
		I kasse	kr. 1 021.04
		I bank	» 29.49
			» 1 050.53
	<u>kr. 4 219.61</u>		<u>kr. 4 219.61</u>
1940			
1/2 Saldo (beholdning)	kr. 1 050.53		

Oslo, den 31. desember 1939.
13. mars 1940.

Revidert:
KARL BRENDE (sign.).

ADOLF HOEL (sign.).

Status pr. 31. desember 1939.

Aktiva:	Passiva:
Beholdning i kasse kr. 1 021.04	Skylder: A. W. Brøggers Boktrykkeri
—»— i bank » 29.49	A/S for trykningsarbeider kr. 723.07
	Balanse (overskudd)
	» 664.21
	kr. 1 050.53
Tilgode medlemskontingenter:	
Surnadal krets 1936-37-38-39.	
Østlandske » 1939	
Trøndelag » 1938/39	
Vestlandske » 1938/39 .. kr. 72.00	
Nordlands » 1938/39	
Rogalands » 1939 » 189.00	
Agder » 1939 » 75.75	
	» 336.75
(Rogaland, Vestlandske, Agder innbetalt kontingent pr. 1939-40, de øvrige kretser mangler det oppgave fra.)	
	<u>kr. 1 387.28</u>
	<u>kr. 1 387.28</u>

Oslo, den 31. desember 1939.
13. april 1940.

Revidert:
KARL BRENDE (sign.).

ADOLF HOEL (sign.).

«ØSTLANDSKE» GJENNOM 25 ÅR

Østlandske Kretsforening for Naturfredning i Norge fylte 25 år den 29. april 1939.

Det var Det Norske geografiske Selskap som i 1909 reiste naturfredningstanken her i Norge. Etter et foredrag av professor, dr. Johan N. F. Wille nedsatte selskapets styre en komité til å drøfte foranstaltninger til beskyttelse av visse naturforekomster m. v. som det ville være av vitenskapelig og historisk betydning å bevare. Komitéen bestod av professor Robert Collet, byråsjef J. G. Gulbranson, ekspedisjonssjef Thb. Heyerdahl, professor Yngvar Nielsen, dr. H. Reusch, skogdirektør M. A. E. Saxlund og professor Wille. Denne komitéen kom i november samme år med et forslag som resulterte i at en fikk loven om naturfredning av 25. juli 1910.

Den første frukten av den nye loven fikk en i kgl. resolusjon av 9. juni 1911 om fredning av en del planter på Statens fjellstue-eiendommer på Dovre.

I juni 1912 ble det i Stuttgart holdt en internasjonal kongress for naturfredning. Med det Geografiske Selskaps medvirking ble Norge på denne kongressen representert ved professor Wille.

Den nevnte komitéen fant imidlertid at det burde dannes en landsorganisasjon som kunne ta seg av naturfredning over hele landet. Styret for det Geografiske Selskap var enig i tanken og påtok seg å søke saken fremmet.

I april 1913 henvendte selskapet seg til en del menn med utkast til en innbydelse til dannelse av en landsforening og spurte om de var villige til å stå som

innbydere. Poststyrelsen utarbeidde et foreløpig utkast til lov for en forening og sendte det den 28. april til formannen i det Geografiske Selskap.

Innbydelsen ble deretter sendt ut, og da resultatet forelå, sammenkalte selskapets styre et møte på Universitetet den 5. november 1913. Her fikk professor Wille, ekspedisjonssjef Heyerdahl og skogdirektør Saxlund i oppdrag å drøfte en nærmere ordning av den påtenkte forening. De utarbeidde forslag til lover i to alternativer. Det ene var basert på at landsforeningen bare skulle være en sammenslutning av lokale kretsforeninger, mens det annet alternativ gav landsforeningen en mer selvstendig stilling, slik at den kunne oppta direkte, personlige medlemmer ved siden av tilsluttede kretsforeninger.

Lovforslaget ble behandlet på et møte av innbyderne den 1. februar 1914, og det første alternativ ble vedtatt som lov.

I mars samme år sendte så lovkomitéen melding om dette til interesserte rundt om i landet, med oppfordring til å søke dannet kretsforeninger hver i sin landsdel så snart som mulig.

Det konstituerende møte holdtes i Oslo den 29. april 1914, og her ble da Østlandske Kretsforening stiftet. Til styre valgtes ekspedisjonssjef Thb. Heyerdahl, h.r. advokat Alex. Nansen, dr. H. Reusch, skogdirektør M. Saxlund og professor Wille. Suppleanter ble konservator Ove Dahl, skogkonsulent Jelstrup og universitetsstipendiat W. Werenskiold. Til revisor valgtes byråsjef Schou. Styret valgte til formann ekspedisjonssjef Heyerdahl og til vicefor-

mann professor Wille. Foreningens forretningsførsel ble inntil videre overtatt av h.r.advokat Anton Heyerdahl. Den første medlemsfortegnelsen viser 3 livsvarige og 35 årsbetalende medlemmer.

Ekspedisjonssjef Heyerdahl stod som formann fra 1914 til 1918, 1921—25. I 1919 og 1920 var oberst N. J. Sejersted formann. Daværende major K. G. Gleditsch ble valgt til revisor etter byråsjef Schou i 1919 og tjenestgjorde som sådan til 1925, da han gikk inn i styret og ble valgt til formann. I 1935 frabad han seg gjenvalg og overlot hvervet til dosent Adolf Hoel. Oberstløytnant Gleditsch var igjen formann i 1936, og ble i 1937 avløst av h.r.advokat Nils Onsager.

Blant foreningens første medlemmer finner en noen navn som senere kom til å gå igjen i Østlandskes protokoller:

H.r.advokat Alex. Nansen var styremedlem fra 1914 til 1921.

Skogdirektør M. Saxlund satt i styret fra 1914 til 1917.

Dr. Hans Reusch var styremedlem fra 1914 til 1923, og professor, dr. N. Wille fra 1914 til 1924.

Universitetsstipendiat, senere professor, dr. Werner Werenskiold valgtes som ovenfor nevnt til suppleant for det første styret i 1914. I 1923 gikk han inn i styret og sitter der fremdeles.

Skogkonsulent, senere skogdirektør H. Jelstrup ble også suppleant i 1914 og var styremedlem fra 1917 til 1922.

Skoginspektør Ivar Ruden kom inn i foreningen i 1915. I 1917 ble han suppleant, og i 1922 kom han med i styret. Der sitter han fremdeles.

Cand. real., senere dosent, fru Hanna Resvoll-Holmsen ble suppleant for styret i 1921 og tok straks opp arbeidet for fred-

ing av bl. a. Merradalen. Til styremedlem valgtes hun i 1924 og er det fremdeles.

Universitetsstipendiat, senere dosent Adolf Hoel ble suppleant i 1924 og var formann i 1935, da han også ble formann for Landsforbundet.

Videre må nevnes at o.r.sakfører Kr. Delphin har vært suppleant for styret siden 1922, og ingeniør Alfred Bryn siden 1926. H.r.advokat Anton Heyerdahl har stått som kasserer i alle år siden stiftelsen i 1914. Sekretær J. Printz har vært revisor siden 1925. Siden 1935 har Svalbardundersøkelsesens sekretær, John Giæver, utført sekretærarbeidet for foreningen.

Foreningen har hatt to æresmedlemmer: Professor, dr. H. Conwentz (f. 1855, d. 1922), utnevnt i 1920, og ekspedisjonssjef Thb. Heyerdahl (f. 1854, d. 1931), utnevnt i 1926.

Medlemstallet har nok vært stigende gjennom årene, men stigningen har foregått *meget* langsomt. I 1915 hadde foreningen 19 livsvarige og 113 årlig betalende medlemmer. Ti år senere, i 1925, var de tilsvarende tall 60 og 124 — i 1930 83 og 129, i 1935 115 og 124, i 1937 128 og 167. Pr. 31. desember 1939 er tallene 136 livsvarige og 142 årsbetalende. Altså et altfor lite tall sammenlagt i forhold til Østlandskes store arbeidsfelt og foreningens gagnlige virke.

I Landsforbundets årsberetning for 1935 fins det som kjent en oversikt over alle fredinger i Norge fram til dette året. Denne oversikten gir det beste bilde også av Østlandskes virksomhet. Det er mange og til dels store og viktige saker som i disse 25 årene er bragt fram til en heldig løsning, og foreningen arbeider fremdeles etter de retningslinjer som ble stukket ut for 25 år siden.

Ved denne milepelen retter Østlandske Kretsforening en takk til de kvinner og menn som i et kvart sekel har tatt del i foreningens arbeid. De av dem som er gått bort har vi i takknemlig erindring. Vår takk går videre til statsmyndighetene, til interesserte institusjoner og organisasjoner og til vårt eget landsforbund. Vi takker for god hjelp og godt samarbeid i forvissningen om fortsatt forståelse og bistand i årene som kommer.

MEDLEMSTALL, STYRE OG KONTOR

Pr. 31. desember 1937 hadde Østlandske Kretsforening 129 livsvarige og 165 årlig betalende medlemmer, altså tilsammen 294. Pr. 31. desember 1939 var de tilsvarende tall 136 og 142, tilsammen 278. Det er kommet til 7 nye livsvarige medlemmer, mens antall årsbetalende er gått ned med 23.

På generalforsamlingen den 15. oktober 1938 ble beretningen og regnskapet godkjent.

Uttredende styremedlem dr. Hermann Løvenskiold ble gjenvalgt. Det samme var tilfellet med varamennene o.r.-saksfører Kr. Delphin og ingeniør A. Bryn, kassereren h.r.advokat Anton Heyerdahl og revisoren sekretær J. Printz. Ellers bestod styret i 1938 av formannen, h.r.advokat Nils Onsager; dosent, fru Hanna Resvoll-Holmsen; professor dr. Werner Werenskiold og skoginspektør Ivar Ruden.

I 1939 ble det ikke avholdt generalforsamling, idet Landsforbundet på grunn av krisen ikke fant å kunne gi ut årsheftet dette året. Foreningen ventet i lengste laget

med generalforsamlingen i håp om at det skulle lykkes forbundet å få årsheftet ut. Da dette ble definitivt oppgitt, var det få måneder igjen av året, og en fant at styret burde fortsette den korte tiden som var tilbake.

Foreningens adresser er følgende: Formannen, h.r.advokat Nils Onsager, Prinsensgate 26 B, Oslo, telefon nr. 25030. Kassereren, h.r.advokat Anton Heyerdahl, Karl Johansgate 29, Oslo, telefon nr. 31852. Sekretær John Giæver, Observatoriegaten 1, Oslo, telefon nr. 42892.

I 1938 og 1939 har Østlandske Kretsforening fortsatt fått kontorhjelp ved Svalbardundersøkelsene til maskinskriving o. l. Siden våren 1938 har h.r.advokat A. Heyerdahl igjen overtatt foreningens forretningsførsel, som i noen år har vært varetatt av Svalbardundersøkelsenes kassererske, frk. Signy Bang. Vi takker frk. Bang for velvillig assistanse.

På generalforsamlingen i 1938 ble det nedsatt en komité som skulle framkomme med forslag om eventuell feiring av jubileet i 1939. Komitéen fant at foreningens økonomi ikke tillot noen offisielle festligheter, og styret erklærte seg enig i dette. På jubileumsdagen var styret og en del av foreningens venner innbudt til en privat sammenkomst hos formannen. Etter anmodning skrev oberstløytnant K. G. Gleditsch en utmerket artikkel om foreningens virke og dens framtidsmål. Artiklen ble sendt pressen gjennom Norsk Telegrambyrå, og den ble inntatt i de viktigste avisene på Østlandet og i Oslo.

Vi finner å måtte minne medlemmene om kontingenten. Den skal nå sendes til h.r.advokat Anton Heyerdahl.

Likeledes minner vi om tegningen av nye medlemmer. Vi får ofte beviser på at arbeidet vårt omfattes med varm interesse av publikum, og det har i mange høve vist seg at det skal liten overtalelse til for å få folk til å tegne seg som medlemmer. Foreningens beskjedne medlemstall kunne sikkert mangedobles. Trøndelag Naturfredningsforening gav oss eksemplet da man tegnet omlag 400 nye medlemmer i løpet av et par måneder.

Styret har funnet høve til å ta opp et par større saker.

Spørsmålet om freding av Gjende har i lengere tid vært gjenstand for foreningens oppmerksomhet og har ført til forhandlinger med Vågå kommune om kjøp av denne innsjø, idet en var fullt merksom på den overordentlig store betydning det hadde å sikre spesielt Gjende med omgivelser mot inngrep av regulering og annet. Forhandlingene strandet på Vågå kommunes prisforlangende, som langt oversteg det naturfredningsforeningen kunne tenke seg å tilveiebringe selv for et så stort formål. Etterat høyfjellskommisjonens kjennelse forelå vedkommende eiendomsretten i høyfjellet nord for Gjende holdtes styremøte 22. februar 1938. Her var også til stede etter innbydelse representanter for Den Norske Turistforening ved formannen advokat Jensen, sekretær Backer, major Bjørstad, vassdragssjef Rogstad, dr. Andersen Aars. Likeså var til stede landsforbundets formann professor Adolf Hoel og oberstløytnant K. G. Gleditsch. Høyfjellskommisjonens kjennelse gikk ut på at selve innsjøen Gjende tilhørte Vågå kommune som eiendom, men strandbreddene på vannets nordside tilhørte staten (eiendomsforholdene på Gjendes sydside er

ennå ikke avgjort). Da enhver regulering av Gjende berører strandbreddene, fant en det uten interesse å gjenoppta forhandlinger med Vågå kommune om kjøp av Gjende. Etter de på møtet framkomne uttalelser fant en det lite sannsynlig at staten noensinne ville bifalle et konsesjonsandragende om regulering av Gjende.

I samme møte vedtok en å søke staten om å frede som naturpark endel av det område nord for Gjende som nå var tilkjent staten som eiendom ved høyfjellskommisjonens kjennelse. Denne sak ble deretter opptatt til behandling på D. N. T.'s generalforsamling den 4. mars 1938 i forbindelse med spørsmålet naturpark og naturfreding i det hele, referert i D. N. T.'s årbok 1939, side 198. Generalforsamlingen vedtok énstemmig sådant forslag: «Den Norske Turistforenings generalforsamling støtter det krav som er framsatt av Landsforeningen for Naturfredning i Norge om en nasjonalpark i Jotunheimen og bemyndiger styret til sammen med styret i Landsforeningen for Naturfredning i Norge å anmode Regjeringen om snarest å utrede spørsmålet om en slik freding og framsette forslag herom for Stortinget.»

Den Norske Turistforening og Landsforbundet for Naturfredning rettet så under 22. desember en begrunnet henvendelse til Den Norske Regjering om å få fredet et nærmere bestemt areal som naturpark (gjengitt i D. N. T.'s årbok, side 211 ff. hvor også det foreslåede areal er angitt på den side 212 inntatte kartskisse).

Styret har vært oppmerksom på de i høy grad skjemmende virkninger som reguleringer av innsjøer kunne medføre på de omgivende strandbredder. På foreningens generalforsamling den 5. oktober 1938 ble der vedtatt følgende forslag:

tagne ganger fremhevet hvordan Norge (stikk imot hva der skulle synes naturlig eller selvfølgelig) her ligger langt tilbake for andre siviliserte stater. Landsstyret for naturfredning, gjennom hvem en henvendelse herom til statsmaktene naturlig må fremmes, opplyser at et forslag

forlengst er utarbeidet og oversendt vedkommende departement. Det tør være innlysende at alt arbeid for virkelig naturfredning blir unaturlig begrenset hvis ikke en mer rommelig og forståelsesfull lovgivning gir naturfredningsforeningen en større slagkraft.

A N D R E B E H A N D L E D E S A K E R

NORDRE ÅRØY I OSLOFJORDEN ER FREDET

I juni 1938 mottok vi gjennom Landbruksdepartementet en anmodning fra eieren av N. Årøy, gr.nr. 52, br.nr. 1, i Nøtterøy herred, Vestfold fylke, fru Ellen Wessel, om å få plante- og dyrelivet på øya fredet.

Fru Wessel opplyser at øya er på 3—400 mål. Der er vakker skog av gran, bjørk, lønn, ask, asp, rogn, pil og selje. Dessuten fins der mange store eiketrær. Epler og moreller vokser vilt. Store lindetrær og blodbøk er innplantet. Også ellers er floraen meget interessant. Dette er blitt bekreftet av professor Jens Holmboe og dosent fru Hanna Resvoll-Holmsen. På øya hekker bl. a. ærfugl og årfugl. Dessverre har det vist seg at folk, som har fått besøke øya, har ranet reder og skutt fuglene. Disse var ganske tamme. Eieren har derfor funnet det ønskelig å frede øya.

Den 21. september 1938 sendte vi søknaden over til landsforbundet, som samme dag ekspederte den videre til professor Holmboe.

Ved kronprinsregentens resolusjon av den 18. november s. å. ble det så bestemt

at alt dyre- og planteliv på Nordre Årøy skal være fredet mot forstyrrelse og ødelegging av enhver art. Fredingen er kunngjort og skilt er satt opp på øya.

LATTERMÅKENE I KUREFJORDEN ER FREDET

Som meddelt i årsberetningen for 1937, side 22, har ingeniør Carl Pihl, Oslo, søkt om å få fredet dyre- og plantelivet på eiendommen Nordodden 2, Oven i Råde, Østfold fylke. På eiendommen er en koloni av lattermåker, og der er et yrende fugleliv av andre måker, terner o. l.

Fredingen av eiendommen ble stadfestet ved kgl. resolusjon av den 13. mai 1938. Det ble samtidig forbudt å løsne skudd innen en avstand av 1000 meter fra eiendommen. Denne siste bestemmelsen førte til en skarp protest fra naboene, som bl. a. anførte at en måtte ha adgang til å minere på tomtene omkring det fredede området. Kirkedepartementet beroliget imidlertid gemyttene ved å svare at forbudet bare gjelder sjøområdet.

ILDVERKET I TJØME ER FREDET

Vi viser til årsberetningen for 1937, side 22—23, der det meddeles at herr B. Kroepelien, Oslo, har søkt om fredning av dyre- og plantelivet på øya Ildverket i Tjøme herred for 20 år.

Fredingen ble stadfestet ved kgl. resolusjon av den 13. mai 1938.

Den 27. september s. å. fikk vår forening en ny henvendelse fra herr Kroepelien i anledning av en artikkel i «Dagbladet» for 23. september av o.r.sakfører Odd Skarheim. Det heter i denne artikkelen bl. a.: — Fredlysing og skilter om forbud behøver folk ikke å respektere når de strider mot den uskyldige nyttesrett. — Herr Kroepelien meddelte at folk ved et par høve sommeren 1938 nektet å respektere statens fredingsmerker på Ildverket, og han ville gjerne vite om besøkende på øya kunne påberope seg den uskyldige nyttesrett på dette naturfredede området.

Vi stod jo her overfor et spørsmål av den mest vidtrekkende betydning for hele arbeidet vårt, og vi måtte være forberedt på at liknende spørsmål ville dukke opp i forbindelse med andre fredede områder. Saken ble sendt over til Landsforbundet, som i skrivelse av den 28. september gjør Kirkedepartementet oppmerksom på forholdet. I skrivelsen ble der bl. a. holdt fram at publikum, etter forbundets mening, må respektere statens fredingsmerker i ethvert tilfelle. Der hvor disse merkene står, ligger der jo en klar hensikt til grunn for fredingen. Det tør bli en helt annen sak der det gjelder *private* fredlysinger og skilter. Det kan, etter forbundets mening, ikke overlates til publikum å avgjøre om forbudet strir mot den uskyldige nyttesrett der hvor fredingen er besluttet ved kgl. resolusjon. Det spørsmålet, framholdt

forbundet, er besvart i og med at resolusjonen er gitt og skiltene delt ut.

I skrivelse av den 10. februar 1939 meddeler Kirkedepartementet at saken har vært forelagt for Justisdepartementet, som har anført følgende:

«Det er utvilsomt at almenheten plikter å respektere bestemmelser om freding som Kongen har gitt med hjemmel i lov, selv om bestemmelsene griper inn i den uskyldige nyttesrett.»

Den gjengitte uttalelsen i avisartikkelen tar antagelig bare sikte på det tilfelle at grunneieren uten hjemmel i lov har forbudt handlinger som går inn under den uskyldige nyttesrett.

Vi gjør våre medlemmer og de øvrige naturfredingsforeningene oppmerksom på denne viktige uttalelsen fra Justisdepartementet.

MØLENS GRAVHAUGER

Endelig er det lyktes å få sikret Mølen i Brunlanes med gravhaugene fra bronsealderen som naturpark. Det så nokså håpløst ut en tid. Landskapet var vansiret og på vei til å bli helt utskjemt ved utgravning av morenegrusen mellom røysene til teknisk bruk og ved skjemmende bygninger (knuseverk m. m.). Verdien av grusen ble sterkt overdrevet og der ble forlangt uforholdsmessig stor pris for overdragelse av området. Arbeidet for å verne Mølen, som var påbegynt i 1931, så ut til å måtte oppgis, men i 1937 vendte strømmen seg. Universitetets oldsaksamling tok fatt og arbeidet fikk ny fart. Under et møte på Oldsaksamlingens kontor i september 1937, hvor representanter

fra Vestfold og fra Naturfredningsfor-
eningen sammen med arkeologer var sam-
let for å drøfte spørsmålet om freding av
Mølen, ble en enig om planen og målet for
det fortsatte arbeid. En ble enig om at

1. hele området nordvestover ut til odden
ut mot Langesundsfjorden burde høre
med til det fredede område,
2. at der ikke skulle settes opp gjerde, og
3. at området fremdeles kunne bli brukt
til kreaturbeite.

Samtidig ble det bestemt at en skulle
forsøke å formå Brunlanes kommune til
å sette gårdsveien ut til området i brukbar
stand som bilvei.

Da det så lyktes å få kirkeministeren og
ekspedisjonssjefen til å bli med og ta røy-
sene og landskapet omkring i øyesyn, var
arbeidet kommet i gjenge igjen. Interes-
serte menn i Vestfold tok arbeidet opp for
å skaffe penger til innkjøp av de nødven-
dige deler av gårdene Værvågen. Avisene
støttet arbeidet (Morgenbladet, Tidens
Tegn, Nationen, Tønsberg Blad, Østlands-
posten, Morgenposten, Nybrott m. fl.) og
skrev opplysende og begeistrede innlegg
for bevaring av Mølen. Etter besøket ute
i marken i 1937 uttalte kirkeministeren,
statsråd Hjelmtveit, til avisen Nybrott
(Larvik): *«Mølen er ikke bare et historisk,
men et naturhistorisk sted, som det kan
ha sin interesse å bevare, da det danner
avslutningen på det store raet. Hvis grav-
ningen fortsetter, kan det være fare for
at selve landskapet blir forvansket — —.»*

Det lysnet. Kirkeministeren stillet på
visse betingelser kr. 10 000 til disposisjon
av lotterimidler. I distriktet fortsatte en
med stor energi arbeidet med å skaffe
penger til kjøp av området rundt røysene,
— og der ble av norsk arkeologisk selskap

utgitt og distribuert en illustrert brosjyre
med korte innlegg av professor A. W.
Brøgger, konservator H. Rosendahl og
oberstløytnant K. G. Gleditsch med for-
mål å gi korte opplysninger om stedets
betydning av arkeologiske, geologiske og
landskapelige grunner og for å støtte
pengeinnsamlingen. Og virkelig har det
lyktes å få samlet så mange og store
bidrag fra institusjoner og private per-
soner vesentlig fra Larvik, Oslo, Tøns-
berg, Sandar, Sandefjord, Skien og Sta-
vern, at en i tillegg til statsbidragene på
kr. 10 000 og kr. 16 000 har kunnet kjøpe
hele det ønskede område og enda litt mer
— se foran og kartskissen i årsberetningen
for 1937 og i brosjyren av 1938, som ble
sendt ut til medlemmene av Østlandske
Krets i 1938.

I 1938 ble der holdt skylddeling over
eiendommen og i 1939 ble skjøte utfer-
diget. Pengene, i alt kr. 60 000, er eller
vil i den nærmeste fremtid bli utbetalt til
de tidligere eiere. Det står igjen et par
mindre arbeider med å rydde etter øde-
leggelsen og få gårdsveien ut til området
utbedret. Når dette antagelig sommeren
1940 er utført, vil denne enestående lille
naturpark være beskyttet mot uvettinge
inngrep til glede for nordmenn og gjester
fra andre land framover i tiden.

Etter Kirke- og undervisningsdeparte-
mentets bestemmelse av 15. juli 1938 skal
Universitetets oldsaksamling ta seg av
denne fredede naturpark — Mølen grav-
hauger.

Vettakollen, januar 1940.

K. G. Gleditsch.

FUGLEFREDING VED HORTEN

I september 1936 fikk vi fra Kirkedepartementet oversendt en søknad fra Horten og Omegns Dyrebeskyttelsesforening om fredning av fuglelivet på Østenskjær og Rødskjær i Oslofjorden mellom Borre og Bastøy. På skjærene hekker en mengde måker og terner, men det har hendt i de senere årene at redene er blitt hensynsløst plyndret.

Etter å ha brakt eiendomsforholdene på det rene, sendte vi i oktober 1936 gjennom Landsforbundet et forslag til Kirkedepartementet om fredning av fuglelivet på de to skjærene og havet innen en avstand av 500 meter. Innen disse områdene skal det være forbudt å ta egg eller unger, løse skudd eller bevirke ødelegging av noen som helst art. Samtidig ble det foreslått fredning av dyrelivet og viltvoksende planter på Bastøy, som ligger like i nærheten.

Ved kgl. resolusjon av den 29. juli 1938 ble det bestemt at *fuglelivet* på Bastøy, Østenskjær og Rødskjær skal være fredet som ovenfor nevnt.

Fyrdirektøren har velvillig påtatt seg å sette opp fredingsmerker på Bastøy fyr grunn og på Østenskjær. Den øvrige merkingen er besørget av Dyrebeskyttelsesforeningen i Horten.

VI SLAPP FYLLING I MERRADALEN

Vi henviser til artikkelen om Merradalen i årsberetningen for 1937, side 23.

Da forhandlingene om spørsmålet fylling contra bru over dalen har vært inngående referert i dagspressen, skal vi her innskrenke oss til å konstatere det glede-
lige resultatet: *Det ble bru!*

Aker og Oslo kommuner har bidradd vesentlig til at en unngikk den fullstendige ødeleggelse av dalen. Vi vil gjerne nevne at Akers forhandler, direktør Alex. Christiansen, har vært særlig iherdig i sin kamp mot fyllingen.

OMFATTENDE FREDINGER I OSLOFJORDEN

Fra h.r.advokat J. B. Hjort, Oslo, mottok vi i juli 1938 en forespørsel om betingelsene for fredning på 10 år av dyre- og plantelivet på Burøy i Tjøme herred, som advokaten er medeier av. Senere har det vært forhandlet om denne saken, som er mer enn vanlig komplisert på grunn av gårdsbrukene på øya.

I skrivelsen sin nevner imidlertid advokat Hjort også en rekke øyer i nabolaget, som en burde henstille til eierne om å søke fredet. Vi tok straks opp saken, med det resultat at der nå er sendt Kirkedepartementet følgende søknader:

Gartner J. Mandel jr., Tønsberg, søker om fredning av dyre- og plantelivet på øya Frøungen i Tjøme herred. På øya hekker ærfugl og annen sjøfugl, og den er beplantet med tildels sjeldne vekster.

Walther Halvorsen og kjøpmann Ludvig Svinndal, Oslo, m. f. søker om fredning av dyre- og fuglelivet på øya Vasskalven i Tjøme. På øya hekker en hel del sjøfugl, og der fins to slags ville orkideer (formentlig fruesko og flueblomst).

Vi arbeider for tiden med andre fredinger av øyer i dette distriktet. Sammen med de tidligere fredede Kjøleholmen, Ildverket og Årøy, vil en her få et fredet belte av øyer langs Tjømes og Nøtterøys

østside. Dette tiltaket tar først og framst sikte på å verne om sjøfuglene. I søknadene opplyses det nemlig at fuglene har vært etterstrebt av jegere og at en hel del reder blir ødelagt hvert år. Da fuglene er helt tamme, blir de et lett bytte for jegerne.

FREDEDE TRÆR

i 1938 og 1939.

Seterfurua i Botne. Denne furua står på setra i Eplerud skog, omlag 20 minutters vei fra Haneklevchausseen i Botne herred, Vestfold fylke. Etter anmodning fra eieren, Botne kommune, er treet fredet ved kgl. resolusjon av den 13. mai 1938. Seterfurua måler i brysthøyde 0,86 m i tverrmål og er 28 m høy. Den har en sjelden slank og fin vekst og er helt frisk.

Abildsøfurua i Nordstrand. Etter søknad fra eieren, Aker kommune, er dette treet fredet ved kgl. resolusjon av den 25. juli 1938. Furua står ved Abildsøveien, og det opplyses at den «i alle år har vært et møte- og merke-sted for stedets befolkning».

Gran i Sandar. En stor gran på gården Bøle, gr.nr. 60, br.nr. 1, i Sandar herred, Vestfold fylke, er fredet etter naturfredingsloven i h. t. anmodning fra eieren, Nils Paulsen. Tinglyst ved Sandar sorenskriverembede 20. juli 1938.

Eik i Ski. En stor eik, som menes å være flere hundre år gammel, på gården Ekheim, gr.nr. 123, br.nr. 38, i Ski herred, Akershus fylke, er fredet i h. t. naturfredingsloven etter anmodning fra eieren, Hans A. Paulsbo. Tinglyst 11. oktober 1938 ved Follo sorenskriverembede.

Teppesgran i Skoger. Den store «teppesgranen» i skogen ved Steinkleiva på Austad gård, gr.nr. 20, br.nr. 1, i Skoger herred, Vestfold fylke, er fredet i h. t. naturfredingsloven etter anmodning fra eieren, Andr. Meland. Tinglyst 2. november 1938 ved Holmestrand sorenskriverembede.

Om dette sjeldne treet skriver Olaf Hanssen bl. a.: — Eg hev vore fleire ganger å vitja dette rare treet, som eg personleg held for eit «naturesyn». Denne formen av den vanlige gran er inkje umskreven noko endå. Stammen veks upp til ei høgd av 80 cm—1 m, då er høgdevoksteren slutt. Og greinene spreider seg i krins utyver og slår små røter burtyver i mark og ur. Denne granen dekker no eit areal som eit grønt teppe — 92 m². «Teppesgran» er fyrebils berre eit folkenamn etter skapet.

Merkelig gran i Svinndal På gården Kirkerød i Våler, Austfold fylke, står en merkelig gran som nå er fredet i h. t. naturfredingsloven ved tinglysing 5. oktober 1938 ved Moss sorenskriverembede, etter anmodning fra eieren, Harald Kirkerød, Svinndal. Noen av grenene på denne granen bærer alminnelige nåler, mens andre grener har nåler helt ned til 4 mm lengde. Baret er en blanding av alminnelig gran (*picea excelsa*) og *picea parvifolia*.

Storbjørka på Ø. Sandsvær. En stor hengebjørk, tuntreet på gården Kongsgården, gr.nr. 112, br.nr. 4, i Ø. Sandsvær, Buskerud fylke, er fredet i h. t. naturfredingsloven etter anmodning fra eieren, Hilda Næss. Tinglyst i 1938 ved Numedal og Sandsvær sorenskriveri. Treet har et rundmål på 3,30 m og er bort imot 20 m høyt. Kronen er meget vakker.

Stor eik i Spydeberg. Et gammelt tun-
tre på gården Skårberg, gr.nr. 118, br.nr.
2, i Spydeberg herred, Austfold fylke, er
fredet ved kgl. resolusjon av den 17.
februar 1939 etter anmodning fra eieren,
Olaves Skårberg.

Eika skal være den største i hele Aust-
fold. Den står høyt og fritt og kan sees i
stor omkrets. Stammen har et rundmål på
4,25 m i brysthøyde. Kronen er tett og
meget velformet. Den har et tverrmål på
omlag 28 m.

Aske-trær i Veøy, Romsdal. Tre store
og gamle asker på Åfarnes, gr.nr. 43,
br.nr. 3, i Veøy herred, Romsdal, er av
Østlandske Kretsforening ifølge forbun-
dets anmodning besørget fredet i h. t.
naturfredingsloven etter søknad fra eieren,
Nikolai Hammer. Tinglyst ved Romsdal
sorenskriverembede 15. oktober 1939.
Askene har ved roten rundmål på hen-
holdsvis 2, 4,82 og 3,18 m, og de antas
å være 20 og 2—300 år gamle.

Bjørker i Hurdal. Etter søknad fra
eieren av gården Sand, gr.nr. 29, br.nr. 1,
i Hurdal herred, Akershus fylke, Anne
Bruun, er to store bjørker på eiendommen
fredet i h. t. naturfredingsloven. Tinglyst

11. desember 1939 ved Eidsvoll heradsrett.
Den ene bjørka er 18 m høy. Rundmålet
er 3,20 m en meter over bakken og kro-
nens diameter er omlag 10 m. Det andre
treet er 17 m høyt, rundmål 2,15 m en
halv meter over bakken. Der er to for-
greninger med rundmål 2,15 og 1,80 m.
Kronens diameter er omlag 10 m. Trærne
står fritt på dyrket innmark.

Kuleformet gran i Andebu. Denne
merkelige granen står på Hvitstein gård,
gr.nr. 125, br.nr. 4, i Andebu herred. Etter
søknad fra eieren, Hartvig H. Hvitstein,
er treet fredet etter naturfredingsloven.
Tinglyst 20. juli 1938 ved Sandar soren-
skriverembede.

Kugleformet gran i Stokke. Denne
granen som har hele 14 stammer, er fredet
etter naturfredingsloven i h. t. søknad fra
eieren, Einar Fevang Borgen. Tinglyst 1939
ved Tønsberg sorenskriverembede. Treet
står på Borgen i Arendal, gr.nr. 141, br.-
nr. 1, i Stokke herred.

2 store eike-trær på Tjøme. Disse trærne,
som begge har stammer med omkrets av 2
meter, står på gården Medø, gr.nr. 22,
br.nr. 2, på Tjøme. De er fredet i henhold
til naturfredingsloven.

Til
NATURFREDNINGSFØRENINGENS
25 ÅRS JUBILEUMSFEST

29. APRIL 1939

var innløpet disse vakre vers.

Da jorden lå nyskapt fra Skaperens hånd
fikk mennesket det hele å styre;
foruten en sjel blev det også gitt ånd,
der skjenket det evner så dyre.
Det kunde da tyde den hellige lov:
å bruke det hele med lempe,
men ikke behandle naturen som rov
og sig selv som en drabelig kjempe.

Det dukket da op under tidenes gang
et ønske om fred i naturen,
ei bare av hensyn til sinnenens trang,
men også til hjelp for kulturen;
ti like fra kunnskap for tak og for tuff,
og jorden som skal under ploget,
der trenges som lærer den store fornuft
fra villmarken og i fra skogen.

Når stille vi går i den skjønne natur,
vi føler en åndelig hvile.
Det er som om tanken slapp ut av et bur
og mot sig ser friheten smile.
Det er harmonien som kveger vårt sinn,
en gave fra Skaperens hender
et samspill av krefter som trenger sig inn
til de fineste vev som vi kjenner.

Vi stanser og ser på det fredede tre
som stod i århundreder lange,
om tale det kunde, vi vilde det be
fortelle historier mange.
Vi hører kun fugler på gren og i topp
som priser den verdige kjempe.
Men vilde vi røve dets sprettende knopp,
da måtte den lyst vi nok dempe.

Og vandrer vi inn på den vernede grunn
 i naturparkens fredlyste haller,
 hvor blomsten får stråle og vokse sig sund
 og dyrene trygt på dig kaller,
 mens småfuglen synger sin livsjubel ut
 og zefyren vifler om kinnnet:
 Et taft paradys oss sender et bud
 og ber oss det legge på minnet.

De nakne klipper langs fjellandets kyst,
 dette skjold mot havstormens jetter,
 her rekker av sjøfugl, hvis lysende bryst
 er en pryde i de nordiske netter.
 Et skudd inn i flokken, og skinnende fjær
 er plettet av blod! Deres unger
 har ikke lenger en mor så kjær,
 men skriker av frost og hunger.

Hver den som står på den hegnede grunn
 og ei det forbudte begjærer,
 han eier en liten lykkesalig stund
 med naturen som kyndige lærer.
 Men den som vil røve den hellige fred,
 han har kun av gleden forlisset,
 og ikke sin sjel på det signede sted
 og må ut igjen fra paradiset.

HANNA RESVOLL-HOLMSEN.

Utdrag av regnskap 1938
 for

Østlandske Kretsforening for Naturfredning i Norge.

Beholdning fra 1937	kr. 2 981.32
Kontingenter:	
a. livsvarige: 6 à 40.00	kr. 240.00
2 avdrag	» 36.00
	» 276.00
b. årsbetalende:	
1936 22 à 4.00	kr. 88.00
1937 60 à 4.00	» 240.00
1938 143 à 4.00	» 572.00
1939 4 à 4.00	» 16.00
1940 1 à 4.00	» 4.00
	» 920.00
	Overføres kr. 4 177.32

Renter 1938:

i Oslo Sparebank	kr. 40.61
i Creditbanken av «Livsvarige Medlemmers Fond»	» 144.01
i Creditbanken («Den gamle Mester»)	» 5.98
i Kreditkassen (Sophus Aars' gave)	» 35.09
av kontingenter	» 1.68
4½ % r. Stat 1931 kr. 2 000.00	» 90.00

Overført kr. 4 177.32

Det norske gjensidige Skogbrandsforsikringsselskaps gave: allfremtidsforsikring Tofteholmen

» 317.37
» 23.10

Utgift:

Bidrag til trykning av årsberetning 1936	kr. 100.00
Trykning av 500 brosjyrer om Mølen	» 78.78
Trykning av cirkulærer og innkallelse til generalforsamling ..	» 27.13
Utgifter til reiser og foredrag	» 33.62
Porto og øvrige utgifter ved utsendelse av årsberetning 1937 ..	» 140.10
Øvrige porto- og kontorutgifter	» 138.99
Allfremtidsforsikring Tofteholmen i Det norske gjensidige Skogbrandsforsikringsselskap	» 23.10
Gårdsskatt 1937/38 Tofteholmen	» 4.26
Innkjøp av Bergstrøms: «Fågelliv»	» 2.55

kr. 548.53

Kontingent Landsforeningen:

a. av 7 livsvarige medlemmer	kr. 7.00
b. av 145 årsbetalende medlemmer à 0.75	» 108.75

Innsatt på bok for «Livsvarige Medlemmers Fond»	» 115.75
Balansé	» 510.01
	» 3 343.50

kr. 4 517.79 kr. 4 517.79

1939.

Jan. 1. Beholdning:

Innestående i Oslo Sparebank	kr. 1 831.49
—»— i Kreditkassen (Sophus Aars' gave)	» 1 202.24
—»— i Creditbanken («Den gamle Mester»)	» 245.90
Kontant	» 63.87

kr. 3 343.50

Livsvarige Medlemmers Fond utgjør pr. 31/12-38 kr. 7 152.23
 hvorav inntår i Den norske Creditbank på 6/m. ops. nr. 70 051

kr. 5 264.87
 og beror i Norsk 4½ % Stat 1931 S. I pål. kr. 2 000.00, innkjøpt for .. » 1 887.36
 kr. 7 152.23

Revidert og i orden.
 JENS PRINTZ,
 revisor.

Oslo den 31. mars 1939.

ANTON HEYERDAHL,
 kasserer.

Utdrag av regnskap 1939
for

Østlandske Kretsforening for Naturfredning i Norge.

Beholdning fra 1938	kr. 3 343.50
Kontingenter:	
a. livsvarige: 2 à 100.00	kr. 200.00
6 à 40.00	» 240.00
4 avdrag	» 40.00
	» 480.00
b. årsbetalende:	
1936 3 à 4.00	kr. 12.00
1937 4 à 4.00	» 16.00
1938 7 à 4.00	» 28.00
1939 130 à 4.00	» 520.00
1 à 5.00	» 5.00
1940 1 à 4.00	» 4.00
	» 585.00
Renter 1939:	
i Oslo Sparebank	kr. 53.70
i Creditbanken av «Livsvarige Medlemmers Fond»	» 172.28
i Creditbanken «Den gamle Mester»	» 6.45
i Kreditkassen, Sophus Aars' gave	» 37.56
4½ % r. Stat 1931 kr. 2 000.00	» 90.00
	» 359.99
Utgift:	
Gårdsskatt 1938/39 Toftelholmen	kr. 3.51
Trykningsutgifter m. m.	» 41.92
Porto, rekvisita og øvrige utgifter	» 151.31
	kr. 196.74
Kontingent Landsforeningen:	
a. av 10 livsvarige medlemmer à 1.00	kr. 10.00
b. av 142 årsbetalende medlemmer à 0.75	» 106.50
	» 116.50
Innsatt på bok for Livsvarige Medlemmers Fond	» 724.28
Balanse	» 3 712.97
	kr. 4 768.49 kr. 4 768.49

1940.

Jan. 1. Beholdning:

Innestående i Oslo Sparebank	kr. 2 185.19
—»— i Kreditkassen (Sophus Aars' gave)	» 1 239.80
—»— i Creditbanken («Den gamle mester»)	» 252.35
Kontant	» 35.63
	kr. 3 712.97
Livsvarige Medlemmers Fond utgjør pr. 31/12-39 kr. 7 894.51	
hvorav innestår i Den norske Creditbank på 6/m. ops. nr. 70 051	kr. 6 007.15
og beror i Norsk 4½ % Stat 1931 S. I, pål. kr. 2 000.00, innkjøpt for ..	» 1 887.36
	kr. 7 894.51

Revidert og iorden.
JENS PRINTZ,
revisor.

Oslo den 30. mars 1940.

ANTON HEYERDAHL,
kasserer.

VESTLANDSKE KRETSPFORENING FOR NATURFREDNING I NORGE

ÅRSBERETNING FOR 1938 OG 1939.

Styret har bestått av konservator Sigurd Johnsen (formann), professor dr. Oscar Hagem (varaformann), professor dr. Aug. Brinkmann, forsøksleder Anton Smitt (kasserer) samt godseier G. F. Heiberg, Amle.

Av saker som har vært behandlet kan nevnes:

FREDING AV BYFJELLENE

Spørsmålet om å få fredet dyrelivet innen de fjellstrekninger som eies av Bergens kommune har vært oppe til fornyet behandling. Det viste seg nemlig å være forbundet med vanskeligheter å få i stand en effektiv freding av kommunens samtlige fjellstrekninger omkring Bergen, bl. a. fordi det da måtte treffes en ordning med en rekke private parseller. Man har derfor anbefalt et av vedkommende rådmann fremsatt forslag om å gå til freding av et større sammenhengende område av Fløifjellet, Sandviksfjellet og Blåmannen. Dette område skulle by på de beste betingelser for et rikere dyreliv ved de utstrakte plantninger som finnes her, likesom området for størstedelen er vel avgrenset, og mulighetene for å få et effektivt oppsyn er til stede. De nærmere bestemmelser som er foreslått, er i nær overensstemmelse med dem som gjelder for Oslo kommunes freding i Nordmarken. Saken skal nå til avgjørelse i kommunestyret.

SJØFUGLENE

I de senere år har man kunnet notere at interessen innen kystbefolkningen er blitt større og større for å bevare og øke sjøfuglbestanden. De to Vestlandfylker har således gått til å yte en rekke arter beskyttelse i rugetiden. Sommerfreding for alle arter måser, fra 15. mars til 14. august, ble i Sogn og Fjordane fylke vedtatt i 1934 for herredene ute ved kysten. Fredingen, som utløp i 1938, er blitt fornyet til utgangen av 1943 (dessverre ble beslutningen fattet så sent at den ikke kom med i almanakken for 1939). For Hordaland fylke er i samme tid måser, joer, lom og heire fredet til utgangen av 1942, mens ærfuglen er totalfredet til utgangen av 1943. I et par herreder er også nedsatt en egen nevnd som skal ta seg av sjøfuglspørsmålet, og som foreningen har samarbeidd med. I Bru herred har nevnden gitt en utredning med en konklusjon tiltrådt av herredsstyret: 1) Totalfreding for ærfugl i hele landet. 2) Landsforbud mot bruk av maskindrevet båt til sjøfugljakt. 3) Bedre oppsyn med sjøfugljakt. 4) Landsforbud mot salg av sjøfugl når artsmerkene er borttatt.

Dette er poster som lenge har stått på naturfredingens arbeidsprogram, men like overfor statsmaktene er en slik støtte fra de direkte interesserte herreder av stor betydning for sakenes fremme.

Skjønt sjøfuglene således har fått øket beskyttelse i de to Vestlandfylker, er det meget ønskelig at det langs kysten kunne

bli opprettet større reservater som var totalfredet. Nevnden i Bru har således også henstillet til eiere av passende øyer og holmer å frede disse, og har pekt på en rekke lokaliteter som kunne egne seg. Foreningen har søkt å støtte dette arbeid ved å sende til interesserte en veiledning med opplysninger om de krav som stilles når et område skal fredes i henhold til naturfredingsloven. Arbeidet med å få samlet de forskjellige eiere av holmer og skjær innen et område lar seg vanskelig ordne pr. korrespondanse, og kommunikasjonsforholdene i skjærgården på Vestlandet er også slike at man fra Bergen av må regne med atskillig tid og omkostninger, skal man kunne komme i personlig kontakt med eierne. Man har derfor hittil måttet overlate denne side av arbeidet til interesserte på stedet. Man har også fått forespørsler om fremgangsmåten ved opprettelse av egg- og dunvær, hvortil det jo kreves færre formaliteter. Da dette faller utenfor foreningens arbeidsprogram, har man — etter samråd med Landsforeningen — innskrenket seg til å gi veiledning i fremgangsmåten, ut fra det syn at noe er bedre enn intet, idet man samtidig har oppmuntret til heller å gå til freding for alltid eller på åremål. Noen endelige resultater foreligger ikke.

INNSTILLING FRA JAKTLOV- KOMITEEN

Om den foreliggende innstilling skal man i sin alminnelighet få uttale: Den bærer i høy grad preg av at det er jakt- og fangstinteresser som søkes tilgodesett, dels direkte ved bestemmelser for det matnyttige vilt, dels indirekte ved bestemmel-

ser som angår dettes «fiender». Men loven er av så stor viktighet for landets dyreliv i sin alminnelighet, at det hadde vært ønskelig og rimelig om det ved sammensetningen av komitéen var blitt tatt hensyn hertil, så naturvernets synsmåter også hadde fått sin talsmann. Det er vel så at denne ikke under de foreliggende forhold kunne ha fått noen særlig bestemmende innflytelse på utformingen av selve lovforslaget, men han hadde hatt anledning til å la sine synsmåter få komme til orde i selve innstillingen.

Det er i lovforslaget flere punkter som fra et naturvernsynspunkt må hilses med glede. Men det er også en rekke bestemmelser som betegner en beklagelig tilbakevenden til synsmåter som en skulle tro nå var forlatt, en gjenopplivelse av bestemmelser som fantes i loven av 1899. Årsaken hertil må vel søkes i de dårlige viltår, særlig for rype, men det er ingen grunn til å sette de senere års slette viltbestand i forbindelse med endring av loven i 1932. Nedgangsperioden var begynt lenge før, og slike perioder har man også hatt tidligere.

Angående de enkelte §§ i forslaget skal man bemerke:

§ 33. I tiden mellom 5. og 31. mai tillates *spilljakt på tiur og orhane* i inntil 10 dager etter viltstyrets nærmere bestemmelse. I den tid spilljakt er tillatt, er og jakt etter rugde tillatt på vedk. sted. Spilljakt og vårjakt på rugde ble opphevet ved jaktlovens revisjon i 1932. Som forsvaret for nå igjen å tillate spilljakt anfører komitéen at det for stammen må ansees for nyttig at de gamle hanner bortskytes om våren. Om resonnementet er riktig, hersker det uenighet. Det kan det dog ikke være tvil om, at mer enn et fromt ønske

vil ikke denne forutsetning bli. Bortsett fra enkelte private terrenger med oppsyn vil det ikke bli tale om en slik rasjonell utskyting. Komitéen anfører videre at spilljakten fra gammel tid spesielt er bøndenes jakt. Det er så, selv om utviklingen har medført at også landsjegerne etterhånden er gått over til andre jaktmetoder. Spilljakt og vårjakt er stemningsbetonet jakt; som matjakt har de hatt en underordnet rolle. Men synsmåten: *Fred for dyrene i forplantningstiden* har vunnet stadig flere tilhengere, også innen de tidligere spilljaktjegere, hvorav mange har uttalt at de har funnet det vel så interessant bare å være tilskuere til fuglenes parringsleiker eller drive «kamerajakt». Reaksjonen mot forbudet om spilljakt vil etterhånden bli mindre ettersom de eldre jegergenerasjoner faller bort, og de yngre vil ikke savne denne jakt som de ikke har hatt anledning til å drive. En opphevelse av spilljaktforbudet igjen vil bare føre til fornyet strid, for det kan ikke være tvil om at i lengden vil prinsippet om fred for dyrene i forplantningstiden seire, både fordi det er humant og rasjonelt: det matnyttige vilt bør beskattes når forplantning og ungenes oppvekst er avsluttet. Vårjakten på rugde står i en litt annen stilling, for så vidt som det kan anføres at våre jegere føler det ubillig at denne jakt skal være forbudt her, når rugden allikevel kan skytes under sitt trekk i andre land på sin vei til vårt land. Men det arbeides med å få dette forbudt nettopp under henvisning til at vi yter den beskyttelse i forplantningstiden. Og utbyttet av høstjakten på rugde hos oss vil jo ikke bli større om vi tillater en vårjakt som ytterligere desimerer det antall rugder som er kommet frem til oss om våren.

§ 38. Komitéen har ikke funnet grunn til å ta opp spørsmålet om å innføre forbud mot å bruke snarer til fangst av fugl. Den foreslår snarefangst for ryper 1. november—28. februar (i Finnmark 31. mars) samt at viltstyret kan tillate snarer til fangst av storfugl, orrfugl, jerpe og hare fra 1. november—31. desember.

Bruken av snarer til fangst av forskjellige fugler er en eldgammel metode, men den er etterhånden blitt forbudt i de fleste siviliserte land. Enhver som har tatt del i det internasjonale arbeid for fuglebeskyttelse, har fått inntrykk av hvordan det sees på det forhold, at Norge fremdeles tillater denne primitive og lite humane fangstmetode. Det er et spørsmål som alltid bringes på bane, underhånden som åpent under forhandlingene.

Det er nok så at snarefangsten i deler av vårt land bringer inntekter og er av betydning for befolkningslag som lever under vanskelige kår nordpå og i fjelldalene. På den annen side er det imidlertid en stigende motvilje mot bruken, og totalforbud er for tiden utferdiget i Sogn og Fjordane fylke, Østfold, den vesentligste del av Hedmark og en rekke herreder i Oppland fylke. Alt tatt i betraktning skulle det nå være grunn til at *forbud mot snarefangst ble den prinsipielle bestemmelse i den nye lov*, tillatelse til snarefangst unntagelsene, etter viltstyrets avgjørelse for de distrikter hvor det av hensyn til befolkningens økonomiske forhold måtte ansees urimelig å gå til et forbud. Sammen med denne tillatelse kunne da viltstyret fastsette de nærmere bestemmelser om bruken av snarer (ettersyn etc.) under hensyntagen til de lokale forhold.

§ 39. Blant de fugl som unntas for den alminnelige freding, 1. januar—20. august,

regnes en gruppe «dagrovfugler». Det er dog ingen grunn til å slå alle våre arter sammen på denne måten, alminnelige og sjeldne, «nyttige» og «skadelige». Det bør i loven regnes opp de arter som man mener ikke skal ha beskyttelse. Arter som sivhauk, enghauk, steppehauk, myrhauk, vepsevåk, glente, lerkfalk og aftenfalk er sjeldne eller av ren lokal forekomst. Arter som musvåk og tårnfalk er overveiende nyttige. Det kunne være grunn til å ta opp også andre arters plass på de «fredløses» liste, arter som fjellvåk og også ørnene, som jo er blitt sjeldne rugefugl i det sydlige Norge, men man har måttet avstå fra dette på grunn av den knappe tid man har hatt til disposisjon for gjennomgåelse av innstillingen, og ørnenes forhold vil antagelig fra annet hold bli inngående belyst. At *vendehalsen* (sågauken) fremdeles står på listen er urimelig. Den kom opprinnelig med fordi den til dels benytter seg av andre fuglers rede (meiser, fluesnapper), men det er ikke grunn nok til at den selv skal være fredløs i rugetiden; maur er dens viktigste føde.

Med den ordning av administrasjonen som er foreslått, skulle man tro at en mer elastisk ordning ville være heldig i disse spørsmål, det er fra et naturfredingssynspunkt betenkelig at en rekke fugl, således som gruppen «dagrovfugl», låses fast i lovens bestemmelser om «fredløse» arter. Viltstyret burde treffe avgjørelsen, som kunne tilgodese de forskjellige interesser, ettersom undersøkelserne over «nyttige» og «skadelige» arter skrider frem og nøyaktige opplysninger om de forskjellige arters forekomst tilrettelegges.

§ 42. Det må hilse med glede at bestemmelsen om forbud om jakt fra motorbåt nå er kommet. Grensebestemmelsen —

2 km fra land, herunder holmer og skjær — er dog meget uhensiktsmessig. Det vil bli en meget innviklet grense og helt ukontrollerbar i praksis, f. eks. i skjærgårdsfjordene på vestlandet, hvor fjordene ofte utvider seg til partier mer enn 4 km brede. Det bør settes en *grense basert på den ytterste kystlinje, innenfor hvilken motorbåtjakt er forbudt (samt totalforbud for innsjøer)*.

Komiteén har ikke overveiet kontrollbestemmelser, det har vel ligget utenfor dens mandat. Men det gamle krav i denne forbindelse — *registrering av alle motorfartøyer* — må tas opp og løses, skal man ha håp om en effektiv kontroll.

§ 44. Komiteén har funnet å burde tillate pelesaks til fangst av rovfugl og fotsaks til fangst av rovdyr. Pelesaksen tar rovfugl uten å skjelne mellom nyttige og skadelige arter. At fangstmåten også volder dyrene lidelser er komiteén klar over, men forsvarer bruken med å minne om den skjebne som blir rovfuglenes bytte til del. Men menneskets behandling av dyr kan ikke forsvares med at vedkommende dyr selv ikke er bedre i sin opptreden like overfor andre skapninger. At komiteén legger adgangen til å gjøre bruk av disse fangstmåter i den lokale viltnevnds hånd er rent uforsvarlig, når man ser hen til hvordan denne tenkes sammensatt (innst. s. 9): «de som driver jakt og fangst bør ha adgang til å øve direkte innflytelse på sammensetningen av den kommunale viltnevnd.» Dette vil i praksis utvilsomt si at saksefangsten blir alminnelig tillatt, så lovens prinsipielle bestemmelse om forbud blir rent illusorisk. Man får uvilkårlig det inntrykk at komiteén selv gjerne ser saksefangsten tillatt, men at den har kviet seg for å la dette komme til uttrykk i selve

loven. Derfor denne bakvei. *Skal der i det hele gis dispensasjon for forbudet mot saksefangst, må avgjørelsen treffes av viltstyret*, en myndighet som man må anta vil føle sitt ansvar sterkere enn den lokale viltnevnd.

§ 46. Gift (unntatt fosformos) er helt forbudt i Sverige, og i Finland er gift (salpetersur stryknin) bare tillatt i Uleåborg län til fangst av ulv, jerv og rev, når disse bevislig forekommer der. Det er da urimelig å gi denne lite humane og farlige fangstmåte — farlig fordi den er virksom også for andre dyr enn den art den er bestemt for — en så bred plass hos oss at den kan anvendes til fangst av rovdyr i sin alminnelighet. Kravene er særlig fremme når det gjelder fangst av rev, men at gift ikke er nødvendig for å holde revebestanden nede, må man være enig med komitéens mindretall i. Selv om det er viltstyret som skal treffe den endelige avgjørelse om tillatelse til fangst ved hjelp av gift, vil det være rimelig at det i loven fastsettes en innskrenkning således at det *bare kan gis tillatelse for fangst av ulv* i de år denne bevislig er så tallrik at den ikke på annen måte effektivt kan holdes nede i tall.

§ 50. Premiering for felte rovdyr og rovfugl ble satt i system hos oss i 1846 og bibeholdt helt til jaktlovens revisjon i 1932, da statens premier bortfalt og det ble overlatt fylkesting og kommunestyre å fastsette premier for de arter som de fant skadelige. Det er meget beklagelig at komitéen nå er vendt tilbake til prinsippet om «almengjeldende premier for felling og fangst av dyr eller fugler som ansees særlig skadelige.»

Premieringssystemet er forlengst forlatt i de fleste siviliserte land (også de skan-

dinaviske), og det har vakt en for vårt land lite smigrende oppmerksomme at vi beholdt de offentlige premier like til 1932. Særlig da premieringen av rovfugl, idet en rekke av våre arter høst og vinter tar opphold i andre europeiske land, hvor de nyter større eller mindre beskyttelse, ja hvor endog felling av dem kan være belagt med straff. På den 7. internasjonale ornitologkongress i Amsterdam 1930 ble det i seksjonen for internasjonal fuglebeskyttelse av en engelsk forsker (som flere ganger hadde besøkt Norge) reist en motivert mosjon om det skulle vedtas en resolusjon til Norge om å avskaffe rovfuglpremiene. Ved at en norsk deltager grep inn, ble det dog til at følgende resolusjon skulle tilstilles alle land (resolusjonen ble senere vedtatt av hele kongressen): «Resolved that: The Principle of Bounties on the destruction of Birds of Prey is economically unsound, and that the meeting of Section V of the Ornithological Congress expresses its earnest hope that the practice will be abandoned in all countries, when such conditions obtain.»

Når man har forlatt systemet, så er det fordi man har fått øynene opp for at rov-viltet også har sin rolle i naturens husholdning som «sunnhetspoliti», og fordi mange arter yter mennesket uvurderlig hjelp i å holde mengden av gnagere, kråker m m. nede. (Jfr. f. eks. Brinchmann: «Jaktlovgivning og fredning», Johnsen: «Uglene, deres levevis og deres rolle i naturens husholdning», s. 18—24.) Men også fordi det direkte er uøkonomisk. Det blir gjerne så at for den som driver med etterstrebelen blir formålet ikke å utrydde rovviltet, men å heve premien, spare de voksne dyr og ta ungene. (I Hordaland, hvor det for tiden er fylkespremie for rev,

og det i år klages over reveplagen, ble det i et herred nær Bergen i sommer tatt ungene i 7 hi, men ingen voksne!) Det er viltstyret som «kan fastsette almengjeldende premier for felling og fangst av dyr eller fugler som ansees særlig skadelige». Men den lokale viltnevnd «kan med viltstyrets samtykke fastsette premier for utryddelse (!) innen kommunen av dyr eller fugler som ansees særlig skadelige, herunder kan og fastsettes *forhøyelse* av de av viltstyret fastsatte almengjeldende premier . . . Premier fastsatt i medhold av foranstående bestemmelse utredes av viltfondet.» (Alle uthevelser gjort her.)

For premieverdige rovfugl må ventes til ungene er blitt fjærklædt (ellers blir det ikke mulig å kontrollere arten), og da er skaden den lokale rovfuglfamilien kan ha anrettet allerede skjedd, snart etter spredes familien. Feilpremiering, særlig for rovfugl, har alltid funnet sted, spesielt av ungene, hos oss en rekke ugler som «hubro», forskjellige rovfugl (musvåk, fjellvåk m. fl.) som «ørn» og «hønsesauk». Jfr. f. eks. «ørne»kurven for Oppland fylke i Johnsen 1929, fig. 19, s. 111.)

Når man ser hen til hvordan den lokale viltnevnd tenkes sammensatt som et organ for de jakt- og fangstinteresserte (§ 2), kan man lett forestille seg hvordan viltfondet vil bli tappet.

En systematisk etterstrebelse av rovviltet synes for komitéen å utgjøre den vesentligste del i arbeidet for å øke avkastningen av det matnyttige vilt. Men de former som anvises for dette arbeid (saksefangst, gift, premiering) er forlatt i de fleste kulturland, og det skulle ikke være nødvendig hos oss å gjenopplive metodene fra forrige århundre. Det skulle vel la seg gjøre også i vårt land å holde i sjakk de

få arter som ennå er tallrike (som rødrev, hønsesauk) uten å gripe til de nevnte metoder. Disse metoder er blitt prøvd hos oss i henimot hundre år, men som middel til å få en jevn, god bestand av fuglevilt har de slått feil. Det har vært «kronår» og «svartår», gode og dårlige perioder. (Jfr. dr. Klosters rypekurve i Johnsen 1929 fig. 19, s. 111.) Svingningen i rovviltbestanden har også hatt periodisk karakter, visende de samme trekk for store deler av landet og samtidighet for en rekke arter. (Jfr. fig. 12, 19, 20, 21 sid 52, 111, 113, 115 i Johnsen 1929.) Det kan vel neppe være tvil om at disse svingninger i siste instans er klimatologisk betinget, selv om man ikke har full klarhet over de enkelte faktorerens betydning (de direkte virkninger og de indirekte som næring og sykdom). Det er derfor grunn til å minne om at vi nå er inne i en periode av «atlantisk klima», som tok sin begynnelse omkring 1919—20, da begynte også den siste nedgangsperiode for rype, og den har — bortsett fra enkelte blaff (i slutten av 20-årene) — vedvart siden. Dyrenes evne til å tilpasse seg nye klimatiske forhold er forskjellig. *Men det er rimelig å anta at det «atlantiske» klima byr på vanskeligheter særlig for arter der som rypene hos oss lever ved sydgrensen for sitt utbredelsesområde.*

Både erfaringene fra vårt land og fra andre land (som Island, Skottland) taler for at det ikke er grunn til i den nye jaktlov å gå til slike panikkforanstaltninger som en ny hensynsløs krig mot rovviltet av hensyn til det matnyttige vilt.

§ 58. Bestemmelsen om at det er forbudt å omsette fuglevilt med mindre hode og føtter — med tilhørende fjærbeklædning — sitter fast ved kroppen, tar spesielt

sikte på å få kontroll med den handel av flådd sjøfugl som er blitt alminnelig mange steder. — Det hadde vært ønskelig om komitéen hadde drøftet muligheten av å få en alminnelig kontrollbestemmelse i form av *opprinnelsesbevis* for alt vilt som omsettes, så de kontrollerende myndigheter kunne avgjøre om viltet var felt innen et område hvor det var tillatt.

*

Den administrative ordning som foreslåes i kap. 1: viltnevnd — viltråd — viltstyre, er fra et jeger- og fangersynspunkt selvfølgelig en mer tilfredstillende ordning enn den nåværende: kommunestyre — fylkesting — departement.

Viltnevndens 3 medlemmer velges av kommunestyret blant dem som er oppført på en liste oppstillet av dem som har betalt viltrygd og er hjemmehørende i kommunen. (§ 2.) *Viltrådet* — for et fylke eller større område — skal bestå av 5 medlemmer fra de forskjellige viltnevnder innen området.

Det er ovenfor påpekt uheldige sider ved denne ordning. Selv om man må anta at viltstyret vil ta mer almene hensyn enn viltnevnd og viltråd, så er det dog å forutse at viltstyret vil ha vanskelig for å gå imot enstemmige innstillinger fra viltrådet. Men da loven i høy grad angår landets dyreliv i sin alminnelighet, skulle det synes rimelig at også andre enn jegere og fangere var sikret plass i viltnevnd og viltråd. Viltnevnden skal ha en rådgivende og kontrollerende oppgave innen kommu-

nen og skal formidle opplysninger til viltstyret. Det er ubillig at det skal skje bare av folk som er direkte interessert i jakt og/eller fangst. Disse kunne tidligere med noen rett beklage seg over at jakt- og fangstspørsmål ble behandlet av mer eller mindre usakkyndige kommunestyre og fylkesting, men nå har de fått bukten og begge endene. Hva enten loven kalles jaktloven eller «lov om viltstellet, jakt og fangst», som nå foreslått, så står det fast at loven er av den største viktighet for landets dyreliv i sin alminnelighet, og det er en sak som angår alle landets borgere. Det er en voksende interesse for å bevare vårt dyreliv. I flere kommuner på vestlandet er således nedsatt en nevnd, som arbeider med sjøfuglspørsmålet. De som representerer naturvernets synsmåter har krav på å bli hørt, få gi sine opplysninger samtidig som jegere og fangere når det gjelder spørsmål innen en kommune eller viltrådsområde. Det kan skje ved at de får sine representanter i viltnevnd og viltråd.

Bergen, 5. september 1939.

Som bilag medfulgte følgende særtrykk:

- 1) Professor dr. Aug. Brinkmann: Jaktlovgivning og fredning. (1927.)
- 2) Konservator Sigurd Johnsen: Rovdyr- og rovfuglstatistikken i Norge. (Bg. Mus. årbok 1929.)
- 3) Do.: Uglene. Deres levevis og deres rolle i naturens husholdning. (Bg. J. & F. F.'s årbok 1937.)

Vestlandske Kretsforening for Naturfredning i Norge.

Regnskapsstrakt for året 1938.

Inntekter:

Beholdning:	
Innestående i:	
Bergens Privatbank, bok nr. 114 108	kr. 493.75
» — — — — — 140 682	» 664.19
» Kreditbank, l.nr. 23 429	» 275.99
Kontant i kasse	» 57.27
	kr. 1 491.20
Innkomet medlemskontingent:	
A. Restanser	kr. 18.00
B. Innkommet i året	» 148.00
C. Innkommet for året 1939	» 2.00
	» 154.00
Bankrenter	» 28.71
	Sum kr. 1 673.91

Utgifter:

Provisjon, annonser, porto m. m.	kr. 41.64
Kontingent til Landsforeningen	» 130.41
Sendt Landsforeningen innkommet for annonser	» 125.00
Beholdning:	
Innestående i:	
Bergens Privatbank, bok nr. 114 108	kr. 506.12
» — — — — — 140 682	» 585.12
» Kreditbank, l.nr. 23 429	» 256.96
Kontant i kasse	» 28.66
	» 1 376.86
	Sum kr. 1 673.91

Revidert den 25. januar 1939.
BERGLIOT ANDERSEN,
revisor.

Bergen den 31. desember 1938 — 24. januar 1939.
ANTON SMITT,
kasserer.

Vestlandske Krets for Naturfredning i Norge.

Regnskapsekstrakt for året 1939.

Inntekter:

Beholdning:	
Innstående i:	
Bergens Privatbank, bok nr. 114 108	kr. 506.12
» — » » 140 682	» 585.12
» Kreditbank, l.nr. 23 429	» 256.96
Kontant i kasse	» 28.66
	kr. 1 376.86
Innkomet medlemskontingent:	
A. Restanser	kr. 42.00
B. Innkommet i året	» 134.00
C. Innkommet for efterfølgende år	» 6.00
	» 196.00
Bankrenter	» 28.54
	Sum kr. 1 601.40

Utgifter:

Provisjon, porto m. m.	kr. 42.90
Kontingent til Landsforeningen	» 72.00
Beholdning:	
Bergens Privatbank, bok nr. 114 108	kr. 519.44
» — » » 140 682	» 700.34
» Kreditbank, l.nr. 23 429	» 256.96
Kontant i kasse	» 9.76
	» 1 486.50
	Sum kr. 1 601.40

Revidert den 17. mars 1941.
BERGLIOT ANDERSEN,
revisor.

Bergen den 31. desember 1939.
ANTON SMITT,
kasserer.

ROGALAND NATURFREDNINGSFORENING

ÅRSBERETNING FOR 1938

11. arbeidsår.

Det vil erindres at forrige årsmøte forlangte at landsforbundet ordnet to saker — ang. forbundsloven og fyrfredingen — innen en viss frist.

Begge disse sakene ble ordnet på tilfredsstillende vis.

Den årsberetning som ble opplest og godkjent på forrige årsmøte ble av vår forenings styre og landsforeningens formann noe avsløpet før den gikk i trykken.

Da denne avsløping vakte protest blant medlemmer, ble det avholdt en ekstraordinær generalforsamling 13. juli 1938. Den foretatte endring ble da godkjent.

På grunn herav og andre omstendigheter ble vårt bidrag til årsheftet 1938 sterkt forsinket og oppkreving av medlemskontingenten kom sent i gang.

En har derfor ikke sett seg anledning til å holde det ordinære årsmøte så tidlig som i januar 1939, hvilket skulle være gjort etter de nye lover.

FORTIDSMINNENE

Vår forenings arbeid for å redde fylkets fortidsminner vil være vel kjent fra tidligere årsberetninger.

I april 1936 søkte vi departementet om å bli medbestemmende ved siden av museet når det gjelder bevarelse av fortidsminnene. Departementet har avslått dette an-

dragende, idet dog tilrådes samarbeid mellom foreningen og museet om disse ting.

Videre har departementet ikke villet gå med på at de nye forbundslovene inneholdt noe om beskyttelse av fortidsminner ved anbringelse av fredingsmerket.

Hva anbringelse av fredingsmerker ved fortidsminner angår, har departementet meddelt oss at det i mange tilfeller kan være nyttig å sette merket, men det bør ikke skje i utrengsmål, sier departementet.

Etter denne negative holdning fra departementets side, har styret sett seg nødt til å slutte med arbeidet med beskyttelsen av fortidsminnene.

Avisnotiser og meddelelser i 1938 har da også bekreftet hva tidligere gang på gang er fremholdt fra vår side — gravhauger tas til veifyll eller fjernes for å gi plass for hønsehus. Autoritetene kommer gjerne til stede og konstaterer faktum, og så er på ny et merke på konservator Helligens kart visket ut.

Når en sammenligner Helligens kart med forholdene idag og ser hva som skjer med den ene gravhaug etter den andre, skulle det være innlysende at det må gjøres noe etter den linje vi alltid har arbeidet for: Karakteristiske gravhauger og andre fortidsminner registreres og forsynes med fredingsmerket.

Til belysning av vårt forhold til fortidsminnene kan det være på sin plass å minne om Mølen-affæren. Det hadde ikke vært

noen Mølen-affære om fredingsmerket hadde vært på plass.

Merkelig er det at hos oss må merket ikke anbringes i utrengsmål — danskene har funnet det påkrevd å anbringe merket ved tusener av gravhauger.

Slik som denne saken ligger an, må en regne med at våre gravhauger etter hvert vil forsvinne. Det har iallfall ikke hittil vis seg noen tegn til at museet har behov for noe samarbeid med oss.

RESTURERING AV GRØDERØISEN

Det tekniske utvalget har i sommeren 1938 med herr Ole Isaksen fortsatt arbeidet med Grøderøisens restaurering. Stavanger Sparekasse ydet hertil kr. 100.00. Med en utgift av kr. 55.00 har utvalget og Isaksen ferdigrestaurert denne imponerende gravrøisen, som vel er Norges lengste og største langgrav.

Utvalget akter å bruke resten av pengene til innløsning og restaurering av Mimmarudlå.

Utvalget har videre gjort Rennesøy herredsstyre oppmerksom på at det i et steingjerde ved kirkegården på Sørbø i Rennesøy er anbrakt en eller muligens to bautasteiner. Steingjerdet skal flyttes, og en har bedt om at bautasteinene blir tatt vare på. Herredsstyret svarer at steingjerdet denne gang vil bli urørt, men det vil være oppmerksom på steinene om forholdene skulle forandre seg.

ERVERVELSE AV FREDINGSFELT PÅ JÆREN

Det ble fremholdt på forrige årsmøte fra den nyvalgte formanns side at styret i det kommende år ville anse det som sin

vesentlige oppgave å se om det kunne være mulig å erverve et fredingsfelt på Låg-Jæren.

Formannen og viceformannen har derfor sommeren 1938 foretatt befaringer i Klepp, Time og Nærbø for å undersøke om slike felter skulle være å få for en overkommelig pris.

Etter samråd med folk utover Jæren, ble det avertert etter tilbud på villmark, helst på Låg-Jæren, med myr, vatn og lyngbakker. På det egentlige Låg-Jæren fikk en bare ett tilbud. På Høg-Jæren var det flere muligheter, men det var jo ikke det det handlet seg om.

Det tilbudet som kom var formidlet ved journalist Th. Dahl. Det ble budt fram et stykke utskåret torvmyr ved Frøilandsvatnets nordende. Styret så på det og fant at tilbudet iallfall var så pass nær det en hadde ønsket seg, at det besluttet å forelegge det for en ekstraordinær generalforsamling den 26. november 1938, like som medlemmene ble innbudt til å bese stykket før denne.

En hadde fått en håndgivelse som utløp 30. november.

Dagen før generalforsamlingen innkomm et tilbud fra Vigrestad. Det ble derfor med 12 mot 11 stemmer besluttet å prøve å få håndgivelsen forlenget og forelagt på ny for den ordinære generalforsamling, og imens skulle styret se på det tilbudte stykke på Vigrestad.

Styret har sett på det, men fant enstemmig at stykket ikke hadde noen interesse. Det var bare en steinet bakke øst for Vigrestad stasjon.

I mellomtida er det gjennom viceformannen innkomm et opplysninger som tyder på at det kanskje er mulig å finne et stykke som ligger nærmere det idealet

en hadde avertert etter. Dette bør da nærmere undersøkes i det kommende år.

En ble jo nokså snart klar over at et innkjøp ville kreve penger, mere penger enn det en hadde å rå over i naturfredningsfondet, som var på kr. 3 008,26.

Med styrets samtykke gikk formannen derfor i gang med å samle penger til å øke fondet. Foreningens inkassator gikk likeledes rundt med innsamlingslisten. Foreløpig er fondet på dette vis øket med netto kr. 588,80, og i renter er opptjent kr. 100,43. En har altså i dag til rådighet kr. 3 697,49.

Dette beløpet er jo altfor lite hvis en skal gjøre seg håp om å gjøre noe effektivt for å erverve et område på Jæren som kan fredes.

Og det synes etter de erfaringer en hittil har høstet, at en ikke kan regne med statens bistand ved et slikt foretagende. Det må derfor bli en viktig oppgave å øke naturfredningsfondet ganske vesentlig, slik at foreningen ved egne midler kan bli i stand til å gjøre noe før det er for seint.

BØRAUNEN

Kirkedepartementet har spurt fylkesmannen om han var villig til å forhandle med grunneierne om denne gamle saken. Fylkesmannen har i det forløpne år hatt føling med denne saken og arbeider videre med den. Forhåpentlig vil det i det kommende år bli en løysing på dette spørsmål.

OPPLYSINGSARBEID

Viceformannen, zoolog *A. Bernhoft-Osa*, har også i 1938 holdt flere filmforedrag om naturfredning. National Parks Bureau i Ottawa, Canada, har i den anledning

stillet en rekke vakre naturfilmer til disposisjon. Dessuten har viceformannen i sine mange andre naturhistoriske foredrag i skoler og foreninger nyttet høvet til å agitere for vår sak. Under en studietur til Lista siste vår tok han sammen med den engelske zoolog *mr. Chaworth-Musters* opp arbeidet for å få fredet det både i botanisk og ornitologisk henseende meget interessante *Slevdalsvatn* i nærheten av Lista fyr. De fleste av grunneierne er nå stemt for fredlysning, og vi får håpe at det når tiden kommer vil lykkes Agder Naturfredningsforening å bringe saken i havn. — Ved foredrag og gjennom lokalpresse har Bernhoft-Osa også slått til lyd for at det i likhet med her i Rogaland må bli innført totalfreding for ærfugl, ender og vadere på Lista. Ærfuglen f. eks. er praktisk talt helt utryddet på Lista, og bestanden av de rugende ender er i de senere år gått katastrofalt tilbake, etter hva lokalkjente folk opplyser. Imidlertid øker også der nede forståelsen av at det nå må gjøres noe for å få bestanden opp igjen. Således har Lista herredsstyre vedtatt å tilrå freding av ærfugl og ender.

Foreningens medlemstall er nå 29 livsvarige, 11 foreninger og 445 årsbetalende.

13 medlemmer er avgått ved døden, 34 utmeldt. Det er tilkommet 4 nye medlemmer.

ÅRSMØTE

ble holdt lørdag 4. mars 1939.

Årsberetning og regnskaper ble opplest og godkjent.

Et forslag fra gartner Halfdan Lund om utgivelse av en heimstadelære for Rogaland fylke ble møtt med stor interesse.

Styret fikk i oppdrag å arbeide med forslaget. Det var tanken at boka skulle inneholde beskrivelser — utarbeidd av fagfolk — av flora og fauna, geologi, fortidsminner og annet som kunne tjene til å øke forståelsen av naturfredingen og gi barn og voksne kjennskap og kjærlighet til heimstaden.

Videre ble behandlet spørsmålet om innkjøp av et jordstykke ved Frøilandsvatnet. Det ble enstemmig besluttet at en ikke skulle kjøpe det tilbudte stykke.

Valgene førte til gjenvalg over hele linjen.

Til formann ble gjenvalgt avdelingsingeniør S. Evensen, til viceformann zoologen A. Bernhoft-Osa, til sekretær avdelingssjef A. Bærheim, til kasserer barbermester E. Torgersen og til styremedlem snekkermester Chr. Krogh.

Foreningens utvalg ble også gjenvalgt, likeledes revisorene.

Som representanter til landsforbundet ble valgt styret.

ROGALAND NATURFREDNINGSFORENING

REGNSKAP FOR 1938

11. arbeidsår.

Inntekter:	Utgifter:
Beholdning fra forrige år kr. 441.27	Overført til naturfredningsfondet kr. 200.00
Kontingentinntekter:	Årsmøtet: Leie av lokale .. kr. 50.00
427 medl. à kr. 2.00 kr. 854.00	Seksaunderskudd » 22.00
7 » à » 5.00 » 35.00 » 72.00
..... » 889.00	Annonser » 233.89
	Foredrag med film » 27.00
	Trykksaker i årene 1937 og 1938 .. » 135.84
	500 medlemskort » 32.32
	Maskinskriving » 18.30
	Porto, rikstelefoner » 22.39
	Gave til O. I. » 27.00
	Kjøring, årshæfter » 1.80
	Inkassoutgifter » 85.90
	Utgifter ved befarings av Jæren » 117.50
	Kontingent til landsforeningen, 440
	medl. à kr. 0.50 » 220.00
	Leie av lokale til 2 ekstraord. general-
	forsamlinger » 30.00
	Kassebeholdning **/s-39 » 106.33
.....
kr. 1 330.27	kr. 1 330.27

Stavanger, 22. februar 1939.

S. EVENSEN,
formann.

Revidert og funnet i orden. 27. februar 1939.
H. GUNDERSEN. ERIK LUNDE.

ERLING TORGENSEN,
kasserer.

ROGALAND NATURFREDNINGSFOND

TIL INNKJØP AV FREDNINGSFELT

REGNSKAP FOR 1938

Inntekter:		Utgifter:	
Beholdning fra forrige år	kr. 2 808.26	Provisjon for innsamling	kr. 28.20
Overført fra foreningskassen, iflg. generalforsamlingsbeslutning	» 200.00	Beholdning 22/2-39	» 3 697.49
Renter for 1938	» 100.43		
Innsamlede gaver	» 617.00		
	<hr/>		<hr/>
	kr. 3 725.69		kr. 3 725.69
	<hr/>		<hr/>

Stavanger, 22. februar 1939.

S. EVENSEN,
formann.

Revidert og funnet i orden. 27. februar 1939.
H. GUNDERSEN. ERIK LUNDE.

ERLING TORGENSEN,
kasserer.

ÅRSBERETNING FOR 1939

12. arbeidsår.

FORENINGENS VIRKSOMHET

På forrige årsmøte reiste gartner Halfdan Lund forslag om utgivelse av en heimstadelære. Under det rent innledende arbeid hermed kom en i kontakt med Aktietrykkeriet som hadde planer om å utgi en slik bok med Vegard Sletten som redaktør. Det ble henstillet til oss å avvente en henvendelse fra Slettens side om dette. En slik henvendelse er ikke kommet, og saken er derfor ikke løst i det forløpne år.

På siste styremøte ble styret bemyndiget til å anvende inntil kr. 200.— til representasjon ved landsmøte.

Foreningens hovedarbeid — sikringen av et stykke opprinnelig Jærnatur — ble fortsatt før sommerferien 1939. Styret foretok endel befaringer, b. a. til *Smukke-*

vatnet ved Hognestad. Her var det dog ikke mulig å få noe rent kjøp i stand. Heller ikke var det akkurat et slikt stykke natur som en kunne ha ønsket, selv om fuglelivet var ganske rikt.

Derimot fant en ved en senere befaring et fra naturens hånd helt ideelt sted ved Orrevatnets sydostside, nær Nese. En fikk dog ikke anledning til å komme i kontakt med eierne her, idet bensinrasjoneringen i høst satte en stopper for videre befaringer. Siden har krigsbegivenhetene øvet sin påvirkning. Dette arbeid ble derfor ikke gjenopptatt etter sommerferien, idet en fant at det var rettest å la situasjonen avklare seg.

Et positivt resultat har selvsagt denne omstendighet ført til: Kassen har igjen

overskudd som kan overføres til naturfredingsfondet.

Det jordstykke det her siktes til er så nær det ideelle som vel mulig. Det nye styre bør vel defor til tross for krig og elendighet prøve om det kan gjøres noe med et innkjøp mens feltet ennå er urørt.

Etter forslag av Stavanger Museum er blitt innsendt til departementet forslag om naturfreding av det forhistoriske gårdsanlegg «Lyngaland» på Seland i Time.

Varaformannen har fortsatt sitt arbeid med fredlysing av fuglelivet på Børaunen. Samtlige grunneiere på tre nær har nå undertegnet fredingsandragendet. Saken må føres videre av det nye styre. Han har også bearbeidet et lignende tiltak for Madlaforens vedkommende og har alt fått de fleste grunneieres underskrift.

ÅRSMØTE

Årsmøte holdtes på «Berner» lørdag 6. april under ledelse av ingeniør S. Evensen. Årsberetning og regnskap ble godkjent, og en vedtok å overføre kr. 400,— til foreningens «Naturfredingsfond». Fondets regnskap ble opplest og detaljgjennomgått av formannen. Det er nå på kr. 4 022,55, og vil i sin tid bli benyttet til innkjøp av et fredingsfelt på Jæren.

MEDLEMSTALL

I årets løp er 29 utmeldt, slik at medlemstallet nå er 418 årsbetalende, 12 foreninger og 19 livsvarige, tilsammen 449.

VALG

Formannen ingeniør *S. Evensen* nektet gjenvalg, og som ny formann ble zoolog *A. Bernhoft-Osa* valgt. Styremedlem snekermester *Chr. Krogh* ble varaformann. Sekretæren, avdelingssjef *Anders Børheim*, frabad seg gjenvalg, og i hans sted valgtes gartner *Halfdan Lund*. Nytt styremedlem ble mekaniker *Ludvig Lode*. Som varammenn valgtes: Byggmester *Torkel Torkelsen*, lærerinne *Karoline Rullestad* og journalist *Yngvar Molaug*. Kasserer, frisørmester *Erling Torgersen*, gjenvalgtes. Likeledes revisorene *Erik Lunde* og *H. Gundersen* med *Tor Andersen* som varamann.

FUGLEFREDINGA PÅ KVITSØYENE

Frk. Larsen minnet om fredinga av fuglelivet på Kvitsøyene, og mente at det var påkrevet å få endel oppslag der ute for at ikke vedtaket skulle gå i glemmeboka. Det ble henstillet til styret om å ta seg av dette.

Etter årsmøtet samledes man ved det tradisjonelle torskebord. Ved kaffen viste den nye formannen fram et par fuglefilmer.

ROGALAND NATURFREDNINGSFORENING

REGNSKAPSSAMMENDRAG FOR 1939

12. arbeidsår.

Inntekter:	Utgifter:
Beholdning pr. 1. januar 1939 kr. 106.33	Leie av lokale til årsmøte kr. 50.00
Kontingent:	Bidrag til årsmøte » 42.74
378 medl. à kr. 2.00 » 756.00	Utlagt ved zoolog Bernhoft-Osa » 5.60
6 foreninger à kr. 5.00 » 30.00	— » ingeniør Evensen » 13.38
	Maskinskrivning » 6.00
	Inkassoprovisjon » 76.00
	Reiseutgifter ved inkasso på Sandnes . » 2.30
	Annonser » 34.00
	Kontingent til Landsforeningen for 378 medl. à kr. 0.50 + porto » 189.40
	Kassabeholdning » 472.91
kr. 892.33	kr. 892.33

Stavanger, 3. april 1940.

S. EVENSEN,
formann.

H. GUNDERSEN, ERIK LUNDE,
revisorer.

ERLING TORGERSEN,
kasserer.

ROGALAND NATURFREDNINGSFOND

REGNSKAP FOR 1939

Inntekter:	Utgifter:
Beholdning 1. januar 1939 kr. 3 697.49	Beholdning 31. desember 1939 kr. 3 922.55
Renter for 1939 » 117.55	
Bidrag » 107.51	
kr. 3 922.55	kr. 3 922.55

Stavanger, 3. april 1940.

S. EVENSEN,
formann.

H. GUNDERSEN, ERIK LUNDE,
revisorer.

ERLING TORGERSEN,
kasserer.

AGDER NATURFREDNINGSFORENING

ÅRSBERETNING FOR 1938 OG 1939

Som tidligere innberettet ble Agder Naturfredningsforening stiftet på et konstituerende møte den 26. februar 1938. Et av forslagsstillerne utarbeidd utkast til lover ble med noen mindre endringer vedtatt.

Foreningens program fremgår av lovenes § 1, der lyder så:

«Foreningens formål er å vekke og vedlikeholde interessen for landets natur, dets plante- og dyreliv med sikte på å bevare og utvikle dette.

Foranstaltninger til utvidet fredning av plante- og dyreliv, spesielt fuglelivet langs kysten, inngår som faste ledd i foreningens arbeid.»

Foreningen ble som kjent straks tilsluttet landsforeningen.

I henhold til lovenes § 5 valgtes som styremedlemmer: Distriktstollinspektør Gerh. von der Lippe (formann), overingeniør J. Andresen (viceformann), tollkontorist A. Arnesen (sekretær og kasserer).

Suppleanter: Kaptein E. Keim, skipsreder Herlof Andersen, kontorsjef A. J. K. Arntzen.

Redaksjonsutvalg: Skipsreder Ferd. Langfeldt, doktor F. Valeur, kaptein E. Keim.

Agitasjonsutvalg: Skipsreder Herlof Andersen, skipshandler Carl Axelsen, tolloppsynsmann Johs. Tønnesen, Ny Helle-sund.

Revisorer: Kjøpmann P. J. Pedersen, kasserer T. Evensen.

Foreningen ble allerede ved starten møtt med atskillig tilslutning og talte ved årsskiftet (31. desember 1938) 76 medlem-

mer, hvorav 1 livsvarig. Virksomheten har i det forløpne år gått ut på personlig agitasjon for de fremlagte formål, sirkulærer og avisnotiser om aktuelle spørsmål, lengere avisartikler om spesielle emner, distribuering av brosjyrer, korrespondanse med landsforening og lokalforeninger etc. etc.

Herav fremheves:

1) Påtale i dagspressen i anledning visse tilfeller av ulovlig jakt på ærfugl. «Den ville jakt på elg», «Forbud mot jakt fra motorbåter», «Den uvettige jakt i skjærgården», «Totalfreding av ærfugl og ender», «Halvdøde alker driver på land» etc. etc.

2. Sirkulære av 31. mai 1938 til oppslag ved alle tollsteder og uthavnsstasjoner i Agder med oppfordring til naturvenner om personlig å gå inn for hevdelse av gjeldende fredingsbestemmelser til vern av våre sjøfugl.

3) Foredrag av politibetjent J. Greibesland om 1938 års høstjakt etter elg, konkluderende med forslag om bestemmelser siktende til en mer human jakt i denne forbindelse.

4) Fortsatt arbeid for samme fredings-tid for ender som for ærfugl.

5) Korrespondanse med andre organisasjoner, jeger- og fiskerforeninger til fremme av felles interesser.

6) Korrespondanse med danske og svenske sentralmyndigheter for å få innhentet autentiske opplysninger om de der gjeldende fredingsbestemmelser, jaktanordninger m. v.

Alt til underbygging av foreningens

foreløpig største sak, *totalfreding av ærfugl og ender* for et lenger tidsrom, eksempelvis 10 år.

I denne forbindelse har man i en rekke avisartikler fremhevet:

1) Det må vekkes en folkeopinion mot den fortsatte utryddelseskrig overfor sjøfugl.

2) Jegerkulturen må humaniseres, og det må etableres en ordning med jaktkort.

3) Jakt fra maskindrevne farkoster — samt fra seil- og robåter, slept av sådanne — må bli forbudt i Norge slik som i Sverige e. o. Danmark.

4) Eggplukkingen eller rettere sagt eggplyndringen må bringes til opphør.

5) Motorfartøyer — så vel sports- som bruks- — må i verste fall registreres og merkes.

6) Jakt på visse fuglearter, hvoriblant ærfugl og ender, må totalt forbys for et lengere tidsrom, eksempelvis i 10 år.

7) Salg av flådd fuglevilt uten karakteristiske organer som nebb og føtter må bli forbudt.

8) Det må bli innført felles fredingstid for de størst mulige deler av landet.

9) Spilloljetømming fra tankskip i norsk territorialfarvann må bringes til opphør.

10) Ved internasjonale forhandlinger mellom de største sjøfartsnasjoner bør tankskip søkes påbudt utstyrt med oljeseparatorer, slik at sjøen minst mulig blir forurenset ved tømming av spillolje.

Slik tømming må søkes unngått nærmere land enn 50 nautiske mil.

Som resultat av foreningens arbeid i det forløpne år tror man å ha merket en stigende sans for en humanisering av jakten i sin alminnelighet samt en øket interesse for å bevare hva det ennå måtte være igjen av vilt i skjærgård, skog og hei.

Flere herredsstyrrer, fiskerforeninger etc. sees i 1938 å ha anbefalt fredingsbestemmelser av samme art som de foreningen har gått inn for.

Blant nye programposter for det kommende år tenkes bl. a. opptatt arbeid for reservater langs kysten, områder hvor jakt av enhver art forutsettes forbudt året rundt.

I 1938 er til styret innkommet 29 skrivelser m. v. og utgått 36.

*

Agder Naturfredningsforening har i 1939 fortsatt sin virksomhet overensstemmende med det i lovenes § 1 oppsatte program — å vekke og vedlikeholde interessen for landets natur, dets plante- og dyreliv med sikte på å bevare og utvikle dette.

Foranstaltninger til utvidet freding av plante- og dyreliv, ikke minst fuglelivet langs kysten har inngått som et spesielt ledd i foreningens arbeid.

Overensstemmende hermed har en ved samtaler mann og mann imellom, leilighetsvis inserater i dgaspressen, utdeling av brosjyrer til enkeltmenn og sammenslutninger, sirkulærer til oppslag ved skoler og almenninger samt ved agitasjon for økning av medlemstallet etter beste evne gått inn for foreningens formål.

Videre har en i atskillig utstrekning forsøkt å vekke interessen for reservater, avgrensede områder hvor jakt av enhver art er forbudt. I den forbindelse har en korrespondert med en rekke havnestyrrer langs Agderkysten og med glede kunnet konstatere at de fleste av disse har forbudt jakt av enhver art innen sine respektive områder.

Et ganske betraktelig «reservat» er således opprettet ved den i 1926 stedfunne utvidelse av Kristiansand havnedistrikt og det nye reglement for samme av 5. mai 1939, dets §§ 1 og 40.

Området omfatter en rett linje fra det sydøstlige punkt av Ringvalsåsen på østsida av Kongsgårdbukta til nordvestsida av Smedholmen, hvorfra grensen følger den vestlige strandlinje av denne holme samt Hestholmen og Kjeltringholmen til denne holmes sydvestspiss og går videre i rett linje til Ragnhildsholmens nordligste punkt og videre lang Langøyas og Svendsholmens nord- og østside, følger så denne holmes og Bragdøyas vestsida, tar med Steinsundet og alle innenfor liggende farvann forbi Voie, Kjos, Ugland, Fiskå, Hanevika, Vestre og Østre havn og Torridalselva til Eg Asyl osv.

Innen disse grenser er all jakt og annen skyting med skarpt *forbudt*.

Av saker vedrørende Agder-fylkenes flora kan nevnes foreningens medvirkning til fredingen av «Søskentreet» i Oddernes, gjennomført ved kgl. resolusjon av 7. juli 1939 og kunngjort ved skriv fra Kirkedepartementet av 11. august nestetter.

*

Ved de således foretatte arbeider mener en tillike å ha vært med å underbygge det forslag til ny jaktlov som så dagens lys under 26. mai f. å., og som senere gjennom Landsforeningen for Naturfredning i Norge har vært forelagt også nærværende lokalforening til uttalelse.

Denne ble under 26. august f. å. offentliggjort i dagspressen her omkring og sendt landsforeningen 28. nestetter.

Nevnte forslag dekker bl. a. også det

vesentligste av det nærværende forening er gått inn for.

En tillot seg særlig å fremheve:

1) At spilljakt på tiur og orrhane burde bli helt forbudt.

2) At jakt fra motorbåt burde forbys — ikke alene som foreslått innenfor en avstand fra land av 2 kilometer, men ut til 4 nautiske mil eller 4×1852 meter = 7408 meter = 7,4 kilometer fra land, herunder medregnet holmer og skjær som ikke til stadighet overskylls av sjøen.

Herved vil bestemmelsene for sjøkystens vedkommende kunne bli gjort gjeldende helt ut til territorialgrensen.

3) Absolutt forbud — året rundt — mot innsamling av sjøfuglegg i de sønner for Nordland liggende fylker.

Lovforslaget antydte totalfreding bare i en viss del av året.

*

Det må gås radikalt til verks, skal en ha håp om å redde dyre- og fuglelivet i Norge.

Totalforbud er et middel som bare til en viss grad — og for et avgrenset tidsrom — har vært forsøkt her til lands.

Eksperter på området har imidlertid i de senere år lagt fram vel underbyggede motiveringer for at en ikke har noen annen vei tilbake, dersom den *katastrofale* tilbakegang av viltbestanden på land og sjø her hjemme skal kunne stanses.

Det er ikke alene sjøfuglene som er blitt desimert, også rype og skogsfugl har til en viss grad vært gjenstand for rovjakt.

Bestandene er nå mangesteds så små at de alene kan reddes ved totalforbud.

De fleste mennesker er glad i naturen og dens liv, og det er opplyste menneskers plikt å verne om dens fauna.

Den er gitt «Skapningens herre», ikke til ødeleggelse, men til rasjonell utnyttelse, til vinning for land og folk så vel økonomisk som kulturelt — og til helsebot for menneskene.

Det hevner seg å trekke for store vekslere på livet i skog og hei og ute mellom holmene — ved hensynsløs jakt og fangst — bare til kortvarig glede for sport og trangsynte økonomiske interesser.

Det er slett økonomi og dårlig sport å vedbli med å ødelegge det lille som ennå er igjen.

Tenk bare på en skjærgård plyndret for alt sitt liv. En parodi, et stivnet bilde av opprinneligheten.

Vårt land har en verdifull turistattraksjon i det livlige og storslagne bilde, vårt fugleliv nordpå ennå mangesteds kan fremvise.

Også Sørlandets skjærgård vil igjen kunne bli hva den var for et par menneskealdre siden, dersom en i flokk og følge vil gå inn for nærværende forenings programposter.

Tross tidenes ugunst har en derfor påny våget å appellere til almenheten om mannejevnt å tegne seg som medlem av Agder Naturfredningsforening.

*

I årets løp er inngått 59 skrivelser og utgått 48.

Antallet av medlemmer var ved årsskiftet 1938/39 76, ved årsskiftet 1939/40 100 og d. d. 103.

*

Sluttelig vedlegges en av lærer Arnulf Johnsen, Oddernes, avgitt innberetning hertil angående hans befatning med fred-

ingen av Søskenreet i Oddernes sammen med 4 fotografier av samme tre, tatt av representanter for nærværende forening.

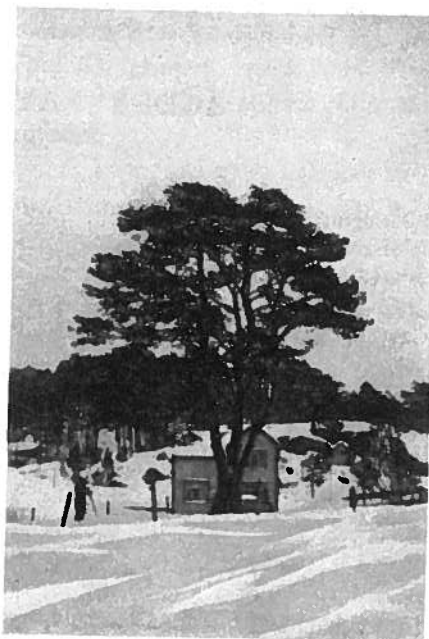
Kristiansand S., den 31. desember 1939.
15. februar 1940.

Gerh. von der Lippe,
f. t. formann.

SØSKENTREET I ODDERNES

«Søskenreet» er et gammelt furutre som står på «Åsheim» (tidligere «Furulunden»), en parsell av Oddernes prestegård ved Kristiansand.

Det skyter opp fra ei rot, men ca. 45 cm fra marka deler det seg i 3 stammer som 40—50 cm høyere oppe på ny gror sammen. 1,80 m fra marka trer den ene stammen ut fra de andre to mens disse enda holder sammen 20 cm lenger oppover (til

Søskenreet i Oddernes.

2 m over marka). Diameteren ved rota er 82 cm, 1 meter høyere oppe er den 90 cm. Treet er 11,75 m høyt, og kronas største bredde er 9,20 m.

Navnet er av forholdsvis ny dato, og det er oberstløytnant Gundersen som er far for det. Da han høsten 1917 holdt avsløringstalen for statuen over general Oscar Wergeland i Ravnedalen nevnte han bl. a. at de tre berømte søsken *Henrik*, *Camilla* og *Oscar Wergeland* kom fra den samme rota. Om de kunne skilles, så møttes de alltid i kjærligheten til naturen og byen og landet sitt — slik som de 3 stammene i det gamle treet oppe ved Jegersberg, som han ville kalle «Søsken-treet».

Den gamle furua ble om mulig enda mer verdsatt etter den dagen, og siden har den beholdt navnet. Kirkedepartementet hadde allerede tidligere pålagt bygsleren av parsellen å holde hand over den, så den ikke ble skadet, men først i juli 1939 ble den fredet ved lov. Det var også på

høy tid. Nettopp i de dagene ble det nemlig stukket ut en ny vei mellom Gill og Jegersberg, og for den veiens skyld skulle furua felles. Da bygsleren sa til dem som stakk ut veien, at furua skulle fredes, svarte de: «Det var ille det, for nå skulle vi tatt den.»

Det var på foranledning av Olaf Hansen ved Universitetets botaniske museum at treet ble fredet, og det var undertegnede som foretok det nødvendige for å tilrettelegge saken. Fredningen ble anbefalt av sogneprest Ekeland og ordfører Karl Fjermeros i Oddernes, av oberstløytnant Gundersen og av kretsformannen i naturfredningsforeningen for Vest-Agder, tolldistriktssjef von der Lippe.

Så står treet formentlig trygt — som et varig minne om de 3 søsken som på så mange måter gjorde ære på byen og landet sitt.

Kristiansand S., 4. februar 1940.

Arnulf Johnsen (sign.).

AGDER NATURFREDNINGSFORENING

REGNSKAP FOR 1938

Inntekter:		Utgifter:	
Kontingent:		Kontingent til Landsforbundet	kr. 76.00
1 livsvarig medlem	kr. 30.00	Innsatt i bank	» 50.00
31 medlemmer à kr. 3.00	» 93.00	Skrivemateriell, inventar etc.	» 23.78
31 ——— à » 2.00	» 62.00	Trykksaker	» 22.20
Gave fra grosserer E. Sontum, Oslo ..	» 20.00	Porto	» 16.50
		Provisjon	» 7.10
		Kassabeholdning	» 9.42
	<hr/>		<hr/>
	kr. 205.00		kr. 205.00
	<hr/>		<hr/>

Kristiansand S., den 28. januar 1939.
31. desember 1938.

GERH. VON DER LIPPE, f. t. formann.

P. J. PEDERSEN, T. EVENSEN,
revisorer.

ARNE ARNESEN,
kasserer.

AGDER NATURFREDNINGSFORENING

REGNSKAP FOR 1939

Inntekter:	Utgifter:
Kassabeholdning fra forr. år kr. 9.42	Kontingent til Landsforeningen kr. 75.75
Kontingent » 233.00	Avertissementer » 19.50
	Inkassoprovisjon » 13.50
	Porto » 13.50
	Trykksaker » 8.08
	Diverse » 4.00
	Kassabeholdning » 108.09
kr. 242.42	kr. 242.42

Kristiansand S., den 31. desember 1939.
23. februar 1940.
 GERH. VON DER LIPPE, f. t. formann.

T. EVENSEN, P. J. PEDESREN,
 revisorer.

ARNE ARNESEN,
 kasserer.

TRØNDELAG NATURFREDNINGSFORENING

Generalforsamling avholdtes den 11. mars 1938. Som styre valgtes: Direktør Reidar Brekke, formann, redaktør H. Torp, ingeniør Einar Dahl, høiesterettsadvokat Olaf Klingenberg og verkstedsarbeider John Husby.

Som råd valgtes: Skoginspektør R. Aaeng, konservator Ove Arbo Høeg, konservator Carl Dons, konservator Th. Petersen, konservator Erling Sivertsen og bestyrer Bernhard Hansson.

Det har vært arbeidet med flere fredingstiltak, men ingen av disse tiltak har i 1938 kunnet bringes frem til avslutning.

Som komité til bearbeidelse av spørsmålet om freding av Byneshalvøya er av formannskap og herredsstyrer oppnevnt: *Trondheim:* Inspektør H. Ullmann, *Byåsen:* Fylkesskogmester O. Ofigsbø, *Leinstrand:* Gårdbruker Halvor Lauglo. Som vår forenings representant i komitéen er valgt direktør Brekke.

Generalforsamling ble holdt den 29. mars 1939. Styret bestående av direktør Reidar Brekke, formann, ingeniør Einar Dahl, verkstedsarbeider John Husby, advokat Olaf Klingenberg, redaktør H. Torp gjenvalgtes med inspektør H. Ullmann som suppleant.

Det har i årets løp vært arbeidet med flere naturfredingstiltak, men det har ikke lyktes å bringe noen av disse tiltak frem til et tilferedstillende resultat. Manglende forståelse hos grunneierne av naturfredingens hensikt og betydning er dessverre den største hindring, og det tar derfor lang tid å bringe arbeidet med naturfreding frem til positive resultater. Det er dog å håpe at det arbeid som nedlegges etterhånden vil fjerne de misforståelser som vanligvis er den vesentligste årsak til grunneiernes motstand.

Reidar Brekke.

TRØNDELAG NATURFREDNINGSFORENING

ÅRSREGNSKAP FOR 1938.

Inntekter:	Utgifter:
Balanse, kassabeholdning kr. 208.80	Porto kr. 14.52
Kontingent for 1937 » 26.00	Vedtektsmessig kont. til Landsforeningen » 250.00
— » 1938 » 704.00	Fremvisning lysbilleder høstmøte » 20.00
— i livsvarig medlem » 25.00	Annonser » 29.50
	Utgifter inkasso » 26.50
	Stempel, brevark og konvolutter » 27.67
	Innsatt Sparebanken » 226.00
	Kassabeholdning pr. 31/12 1938 » 369.61
kr. 963.80	kr. 963.80

Status pr. 1/1 1939.

Innestående i Sparebanken bok nr. 67 898 og 12 102 kr. 1 893.19	
Kassabeholdning » 369.61	
kr. 2 262.80	

REIDAR BREKKE.

Revidert:

H. KOCH.

TRØNDELAG NATURFREDNINGSFORENING

ÅRSREGNSKAP FOR 1939.

Inntekter:	Utgifter:
Inngått kontingent kr. 484.00	Inkasso-, porto-, tryknings- og annonse- utgifter kr. 90.84
	Balanse overført status » 393.16
kr. 484.00	kr. 484.00

Status.

Innestående i banker kr. 2 710.00	
Kassabeholdning » 142.77	
kr. 2 852.77	

Trondhjem den 20. februar 1940.

REIDAR BREKKE.

Revidert.

H. KOCH.

NORDLAND NATURFREDNINGSFORENING

ÅRSBERETNING FOR 1938 OG 1939

Etter opprop i flere nordlandsaviser og direkte tilsendt ungdomslag og enkeltpersoner ble Nordland Naturfredningsforening stiftet på et møte i Bodø 3. juni 1938. Foreningen har ved avgivningen av denne beretning 57 medlemmer.

Den konstituerte generalforsamling vedtok lover for foreningen, og etter disse ble følgende styre valgt: Formann forfatteren Håkon Evjenth. Øvrige styremedlemmer: Overlæge Anton Johnson, bankdirektør Alf Kvaal, skogmester J. Ad. Helgesen, lærer S. Liljedahl. — På etterfølgende styremøte valgtes overlæge Johnson som styrets nestformann, direktør Kvaal som sekretær og typograf Birger Hals som kasserer. — Generalforsamlingen valgte som varamenn: 1. Typograf Birger Hals. 2. Utskiftningslandmåler Einar Johansen og 3. avdelingsingeniør Aage Falck-Ytter, samt som revisor: Kjøpmann Julius H. Jakhelln.

Det er av formannen siden foreningens stiftelse holdt 3 foredrag i ungdomslag og 1 radiokåseri over riksnettet om naturfredning. Det er sendt ut en sirkulærartikkel til samtlige aviser i Nordland vedkommende fredning av fornminner.

Ved overenskomst med grunneierne er blåveiskolonien i Junkerfjellet fredet. Fredningsmerker vil bli oppstillet når foreningens økonomi tillater anskaffing av sånne.

Ved samarbeid med skogassistent Karl- sen ved Salten skogselskap er arbeidet med fredning av Kistranfurua, tinnveden ved Bodøsjøen, tinnveden ved Skjelstad og en korsvedforekomst ved Valnesvatnet opp- tatt. Nils O. Ravnaa, Yttern, arbeider med

fredning av Bjynnfurua i Vakkerlanno i Langvassgrena i Rana, samt av en stor furu i Blakkådalen. Hr. Ravnaa arbeider også med ervervelse av samtykke til fredning av en nyoppdaget grotte samme sted.

Med Tromsø Museum er arbeid innledet om gravhaugene i Nordland. Likeså med Edv. J. Havnø. Det er rettet personlig henvendelse til flere av de oppsittere ved Straumen og i Bodin hovedsogn som har gravhauger og steinsetninger på sine eien- dommer, om å være oppmerksom på disse og ikke skade dem eller forandre på dem på noe vis.

Saltens skogforvaltings uttalelse er esket om fredning av et skogparti i Lønnsdalen samt av hele Veikdalen i Sørfoll. Saken om fredning av Svartisområdet er under behandling i departementet. Spørsmålet om totalfredning av Bodinmarka vest for en linje Bertnes—Bertnesskaret—Løp er under drøfting i styret.

Arbeidet for viltfredingsnemnd for Nordland fylke er tatt opp i likhet med hva Rogaland Naturfredningsforening har gjort.

Ved Kjerkhellern på Træna har konser- vator Guttorm Gjessing ved Tromsø Mu- seum satt opp fredingsmerker.

Samarbeid er innledet med Salten Skog- selskap, som har anmodet sine funksjonæ- rer om å være oppmerksom på forenin- gens arbeid. Med Bodø & Omegns Turist- forening er sluttet en gjensidighetskon- trakt i likhet med hva det er gjort mellom Østlandske Kretsforening og Den Norske Turistforening. Fra fylkets øvrige turist- foreninger har styret tross purringer ikke

engang mottatt svar på henvendelse. Det samme gjelder Helgeland Skogselskap.

Året 1939 har vært foreningens første arbeidsår.

NORDLAND NATURFREDNINGS- FORENING

ARSREGNSKAP FOR 1938

	Inntekt	Utgift
Kontingent for 1938	kr. 94.00	
Annonser vedk. starten		kr. 11.04
Husleie		» 12.00
Trykning av lover, medlems- kort m. v.		» 49.49
Administrasjonsutgifter		» 7.62
Porto		» 1.59
Kassabeholdning		» 12.26
	<u>kr. 94.00</u>	<u>kr. 94.00</u>

I overføring til neste år kr. 12.26

Bodø, den 6. november 1938.

BIRGER HALS,
kasserer.

Revidert 7. november 1938.

J. H. JAKHELLN,
revisor.

*

Nordland Naturfredningsforening holdt sin første ordinære generalforsamling i Håndverkeren 28. november 1938. Etter loddrekning trådte overlage Anton Johnson og lærer Simon Liljedahl ut av styret. Begge ble attvalt. Likeså ble varamenn og revisor attvalt.

Styret har i det forløpne år bestått av: Forfatteren Håkon Evjenth, formann. Overlaga Anton Johnson, nestformann. Direktør Alf Kvaal, sekretær. Lærer Simon Liljedahl. Fylkesskogmester J. Ad. Helgesen. Med varamenn: Typograf Birger Hals. Utskiftningslandmåler Einar Johansen. Avdelingsingeniør Aage Falch-Ytter. Typograf Birger Hals har fungert som kasserer og kjøpmann Julius H. Jakhelln som revisor.

OFFERSTEINENE PÅ AURONASA (STØDI)

Allerede i 1936 var denne saka tatt opp av Bodø & Omegns Turistforening. Steinene, som er nytta som sieidder av samene og som fins beskrevet allerede av Hagemann i «Blandt lapper og bumænd» s. 62 og av Qvigstad i «Lappische Opfersteine und heilige Berge in Norwegen» s. 353, var trua av øydelegging ved sandtak. Det var derfor i første rekke om å gjøre å få omgivingene freda. Det ble hevda fra departementshold at også disse skulle være freda etter Lov om freding av fortidsminner av 1905; men under behandling av saka ble det fra arkeologisk hold sterkt pointert at denne loven bare freda de arkeologiske gjenstandene uten å ta omsyn til omgivingene. Der måtte bestemmelsene i Loven om naturfreding tre til og supplere. Departementet slutta seg til dette, og med det er det slått fast at naturfreding kan bli nødvendig også hvor arkeologisk freding allerede foreligger. Ved kronprinsregentens resolusjon av 18. november 1938 ble så bestemt at «foruten det gamle lappiske offersted i Stødipasset på Saltfjellet, Nordland fylke, som er fredet ved lov om freding av fortidslevninger av 13. juli 1905 nr. 4, også et område på 50 m radius skal være fredet mot graving, forandring, skade eller ødelegging av enhver art.» Saka ble sendt Nordland Naturfredningsforening, som tok på seg å sette opp fredingsskilt, røyse inn området og føre tilsyn med det. Dette ble utført i juli 1939. Bodø & Omegns Turistforening deltok i

utgiftene til dette med et beløp på kr. 25.00. Det området som er avmerka har en noe mindre radius enn fastsatt i resolusjonen, av omsyn til terrengforholdene og de allerede tidligere av veivesenet oppsatte snyskjermer.

NASJONALPARK PÅ SALTFJELLET

Denne saka var opprinnelig tatt opp av fiskerikonsulent Oscar Sund i januar 1936 og av oberstløytnant Gleditsch i februar samme år, men var i mellomtida kommet inn til departementet og var blitt der. Styret fikk seg utlånt papirene og utarbeidde framlegg til grenser til en nasjonalpark på Saltfjellet, rissa disse opp på kart og sendte med ei framstilling av saka det heile over til de herredsstyrene den vedkom med skriv av 16. desember 1938. Utover våren 1939 kom saka attende fra herredsstyrene, og alle, med unntak av Saltdal, slutta seg til tanken om en nasjonalpark på Saltfjellet, selv om hvert enkelt herredstyre hadde noen merknader å gjøre om grensene innafor sitt område. Disse merknadene ble så arbeidd sammen, og etter at saka var lagt fram for Bodø & Omegns Turistforening i medhold av samarbeidskontrakten, gikk saka inn til landsforbundet med skriv av 25. august 1939. Styrene i de to foreninger vendte seg direkte til regjeringa og bad om at saka måtte bli behandla så fort råd var. Styret har bedt landsforbundet purre på saka med mellomrom, men etter den situasjon som er inntruffet ute i verda og det merarbeid som ved dette påføres regjeringskontora er det usikkert om saka kommer til en avslutning med det første.

HISTORISK OMRÅDE I BRØNNØYSUND

21. juni 1938 sendte formannen i Sør-Helgeland historielag over til foreningen ei sak om freding av et historisk felt ved Brønnøysund med oppmoding om styrets hjelp til å få løst en tvist mellom historielaget og prestegården. Etter at saka var blitt behandla av foreningen, gikk den inn til departementet, og ved landsforbundets skriv av 26. mai 1939 kom den på ny attende hit med oppmoding om å erverve de nødvendige opplysningene om feltet, få samtykke til freding m. v. — Samtlige nødvendige data ble skaffa til veie, men samtykke fra presten i Brønnøy mente en det var nytteløst å innhente, på grunn av den tvist en av dokumenta så var oppstått mellom de interesserte parter. Saka ble derfor på ny sendt landsforbundet med detaljert framlegg om freding av det historiske område ved Brønnøysund i medhold av Lov om naturfreding. Dette skjedde med skriv av 11. august 1939. Saka ble straks sendt videre til departementet.

KISTRANDFURUA

Denne furua har gjennom mange år vært betrakta som freda. Da det viste seg at det ikke var tilfelle, erverva formannen fredlysningskontrakt med eieren av grunnen. Kontrakten ble sendt inn til sorenskriveren i Salten til tinglysing, men denne nekta å tinglyse denne. 17. august vendte foreningen seg derfor til landsforbundet om dette, med oppmoding om å legge den fram for Justisdepartementet. I skriv av 8. september 1939 melder landsforbundet at det er enig i at kontrakten er i orden og at tinglysing kan bli gjort, men at saka

er sendt departementet med oppmoding at sorenskriveren må bli rettleda. Den er ennå ikke kommet attende.

NATURPARK OG NATURFREDING I BØ I VESTERÅLEN

10. november 1938 sendte styret et rundskriv til samtlige herredstyret i Nordland for å få opplysninger om fredings-emner utover fylket. Flere herreder har gitt verdfulle opplysninger. Fra Bø formannskap kom det imidlertid med skriv av 5. mars 1939 framlegg om ei rekke større fredinger, om totalfreding av ærfugl m. v., om freding av Nykene som fugleberg og om naturpark på Børgefjell. Saka var enstemmig gått gjennom i herredstyret. Da vedtaket og skrivet i det heile ikke var i samsvar med hva det blir krevd for å få freding gjennomført, ble saka sendt attende til formannskapet med nøyere instruksjoner i skriv av 2. juni 1939. Den er enda ikke ferdig fra herredstyrets side, men det er grunn til å merke seg at et herredstyre selv tar initiativ til å få store områder innafor kommunen freda. Det syner at fredingstanken nå er i vekst i Nordland.

REPPIDALEN I TYSFJORD

Gjennom Saltens Skogselskap kom styret i samarbeid med skogoppsynsmennene, og skogoppsynsmann Egil Vindheim, Drag i Tysfjord, gjorde framlegg om freding av Reppidalen i Tysfjord. Dalen er i privat eie, men etter de siste meldingene fra hr. Vindheim har grunneierne samtykt i freding, og saka vil om ikke lang tid kunne bli sendt inn ferdigbehandla.

HELLEBERG VED GAUNES I BODIN

Ole Ravnå vendte seg til fylkesmannen i Nordland om freding av noen særlig vakre helleberg ved Gaunes. Saka kom etter en del vidervedigheter over til foreningen i februar 1939. Formannen har ved reise til Gaunes besett hellebergene og søkt å oppnå samtykke fra grunneierne. Dette vil nå ligge fore i den nærmeste framtida, og fredinga, som vesentlig har geologisk interesse, kan ventes oppnådd gjennom tinglysing.

«VERDENS NORDLIGSTE HASSELSKOG»

på Steigen prestegårds grunn. Saka kom inn fra professor Holmboe, ble sendt sokneprest Hellebust i Steigen 11. juni 1939 med oppmoding om å gi samtykke til fredinga og grensebeskrivelse og kom attende fra soknepresten med skriv av 29. september 1939. 5. oktober s. å. ble den videresendt til landsforbundet med framlegg om freding av omlag 40 mål hasselskog. Den hasselskog som er på Indyr i Gildeskål er det også gjort opptak til å få freda.

ÆRFUGL

Styret har i det forløpne år gang på gang hatt høve til å støtte oppunder det arbeid som er gjort for å få totalfreding av ærfugl over heile landet.

GRUSTAK. PLAKATKLISTRING LANGS VEIENE M. V.

Styret har gjennom landsforbundet vendt seg til Arbeidsdepartementet for å få utvirka at det blir truffet foranstaltninger til at veienes omgivinger ikke blir

skjemt ved stygge grustak og plakatklistring. Saka er sendt departementte.

FOREDRAG OG ARTIKLER

Formannen har i løpet av året holdt seks foredrag om naturfredning i lag og på stevner. I begynnelsen av juli talte han for deltakerne ved skogrekruttskolen i Breivik i Beiarn — om lag 100 mann fra heile Nordnorge, og 29. juli talte han for om lag 3 000 tilhørere på Olsokstevnet på Saltfjellet. Som et resultat av det siste foredraget er det at det av styret i Salten A. I. K. er gjort framlegg om at samtlige lag i kretsen skal melde seg inn i naturfredningsforeningen. På kretsmøtet i Bodø forleden ble det vedtatt å henstille til laga å gjøre dette. Det er også mulig at dette døme kan trekke etter seg Helgeland A. I. K.

Den norske turistforenings årbok for 1940 skal omhandle Salten, og det er gitt foreningen plass til en artikkel om naturfredning i Nordland i årboka. Denne er skrevet av formannen.

MEDLEMSTALLET

er nå 61.

GENERALFORSAMLINGEN 1939

Den 11. desember 1939 holdtes generalforsamling i Håndverkerforeningens lokale under ledelse av formannen.

Der behandledes:

Beretning for 1939 referertes. Beretningen ble enstemmig vedtatt.

Regnskapsutdrag for 1939 referertes. Regnskapet, som er revidert av J. H. Jakhell, ble godkjent og kassereren gitt decharge.

Fremlagt arbeidsprogram for 1940. En besluttet å søke Sulitjelmafondet om bidrag til arbeidet. Programmet ble enstemmig vedtatt.

Valg av formann: Håkon Evjenth ble enstemmig gjenvalgt.

Valg av to styremedlemmer: Alf Kvaal og J. Ad. Helgesen ble enstemmig gjenvalgt.

Valg av 1. varamann: Birger Hals ble enstemmig gjenvalgt.

Valg av 2. og 3. varamann: Einar Johansen ble valgt som 2. varamann og J. H. Jakhell som 3. varamann.

Valg av revisor: Jørgen Moseid valgtes enstemmig som revisor.

NORDLAND NATURFREDNINGS-FORENING

ÅRSREGNSKAP FOR 1939

	Inntekt	Utgift
Kassabeholdning	kr. 12.26	
Bidrag til merkingene på Auro- nasa	» 25.00	
Restanser 1938	» 12.00	
Kontingent 1939	» 94.00	
Årsberetning og regnskap 1938		kr. 10.00
Vardingene på Auronasa		» 42.60
Reiser til Godønes og Ki- strand		» 14.30
Portoutlegg		» 8.20
Karter og rekvisita		» 21.02
Bud		» 6.80
Balanse		» 40.34
	<u>Tilsammen kr. 143.26</u>	<u>kr. 143.26</u>

I kassa

Bodø, 8. desember 1939.

BIRGER HALS,
kasserer.

Revidert 9. november 1939.

J. H. JAKHELN.

F Ø R S T E

norske skade-
forsikrings-
selskap med fast
begrenset
aksjeutbytte.

S I G Y N

- Grunnlagt 1885 -

Illustrert Familieblad

Ukens glede for voksne og barn.

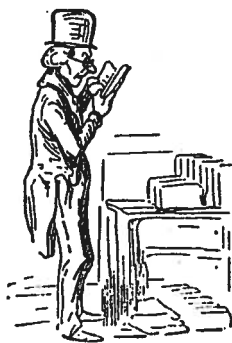
Fåes overalt!

Cammermeyers

Boghandel

G U S T A V E . R A A B E

Karl Johans gate 41-43, Oslo

Største
lager av norsk og utenlandsk litteratur

**OLAF
NORLI**

BØKER
PAPIRSAKER

UNIVERSITETSGATEN 24

KLICHEER
STEREOTYPIER MATRISER

WILH. SCHEEL & CO.
ARBINGSGATE 1. OSLO

*Se Oslo
fra Ekeberg!*

*Reis med
Ekebergbanen.*

Gjensidige

NORGES ELDSTE
LIVSFORSIKRINGS-
OG LIVRENTESELSKAP

KARL JOHANS GATE 16 - OSLO

Husk
kontingenten

ØSTLANDETS
KRETSFORENING

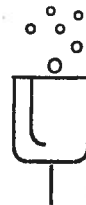
Christiania

Glasmagasin

Grunnlagt 1739

Fabrikker:
HADELAND
HØVIK
DRAMMEN

VÅRE VILLE PLANTER

Utgitt ved professorene T. Lagerberg
og Jens Holmboe med assistanse av
en rekke norske og svenske botanikere.

6 store bind, skinn rygg og hjørner kr. 280,—

Et praktverk for naturelskere.

TANUM

HJALMAR BROCH

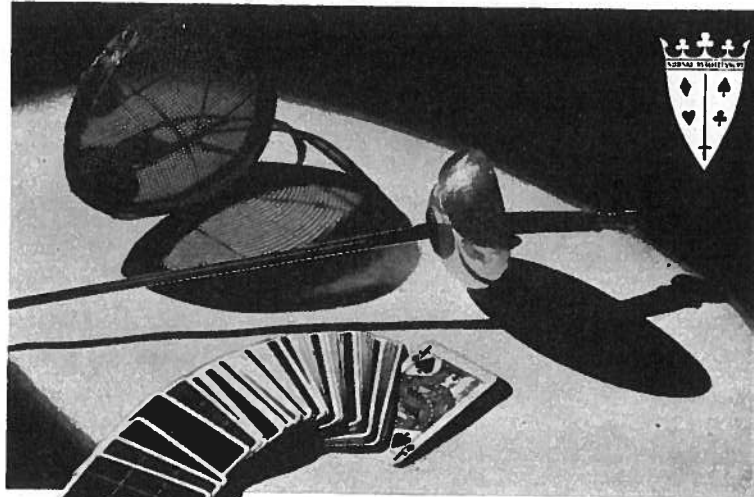
NORGES DYREVERDEN

Boka vil leses med glede av alle
jegere, fiskere og andre naturvenner.

Over 100 illustrasjoner.

Hf. kr. 9,52. Ib. kr. 12,04.

TANUM

For elegante fektninger
i bridge **KÅRDEKORT**

Realbanken

(A/S KRISTIANIA HYPOTHEK-
OG REALKREDIT-BANK)

Oprettet 1886

Hovedkontor: Torvgaten 2

FILIALER:

Drammensvn. 20 (Handelsbygningen)

Frognervn. 36 (Hj. Elisenbergveien)

Fr. Nansens plass 5 (ved Rådhuset)

Utfører alle almindelige
bankforretninger.

ANSVARLIG KAPITAL OG FONDØS

kr. 10.450.000.00

Dekk Deres
brand-, innbrudd-, bil-
og transportforsikringer i

A/S POLARIS
ASSURANCESELSKAP
OSLO

Den STØRSTE
MEST MODERNE
ALLSIDIGST UTSTYRTE

KLISJE-BEDRIFT

"CLICHÉ"
A/S
MAURITZ IVERSEN
CENTRALBORD 16810
PILESTREDET 10 — GRUNNLAGT 1912

overtar
skadeforsikringer

PRINSENS GATE 12 - OSLO

NORSK FLORA

Med en kort omtale av innførte treslag.

AV PROFESSOR ROLF NORDHAGEN

«At vi nu har fått en ny, utførlig og å jourført moderne norsk flora, er en begivenhet som vil vekke stor og almen glede langt utenfor fagbotanikernes krets. En veldig sum av fakta skal her presses sammen i knappest form. Men likevel har forfatteren hatt en merkelig evne til å gjøre stoffet levende og til å gi det et personlig preg.» *Professor Jens Holmboe i Aftenposten.*

Pris kr. 22,40 innb. i sjirting; kr. 25,40 med skinnrygg.

Pris kr. 2,24.

«Akkurat i rette øyeblikk kommer fru Helga Mollo-Christensens nyeste småhefter, et om poteter og så dette som bringer vår og sommer inn i stuen til oss. Så gjelder det å legge i vei med studiet lenge før vi kan gå ut til praktiske forsøk i marka, den store vide marka. Fru Mollo-Christensens bok har så mange utmerkede illustrasjoner at den også av den grunn blir kjær lesning i ukene framover, og professor i botanikk, Bernt Lyngø, går god for at utvalget av nyttbare planter er skjønnsomt og rikt. Vi har en kolossal reserve i vår egen natur. Botanikeren Per Størmer har gjennomgått den botaniske delen av boka og vært behjelpelig med valg av bilder. Dette er i høy grad en aktuell og nyttig bok.»

ASCHEHOUG

Hast i Dagbladet.

MAT I SKOG OG MARK

Med 44 bilder.

Av Helga Mollo-Christensen

INGENIØR M. O. SCHØYENS

BILCENTRALER A-S

TELEFON 15900

O S L O

A/s Den Norske Knappefabrik

LILLEHAMMER

Fabrikasjon av alle sorter
metall, stoff, overallsknapper og
spenner samt stennøttknapper.

Fra Bergensbanen. Utsikt mot Flåmsdalen.

REISEKONTORER:

OSLO

Statsbanenes Reisekontor, Østbanestasjonen. Tlf. 27160

LILLEHAMMER

Statsbanenes Reisekontor, Jernbanestasjonen. Tlf. 835

TRONDHEIM

Statsbanenes Reisekontor, Jernbanestasjonen. Tlf. 3975 og 220

BERGEN

Statsbanenes Reisekontor, Jernbanestasjonen. Tlf. 15150

STAVANGER

Statsbanenes Reisekontor, Jernbanestasjonen. Tlf. 25648

KRISTIANSAND

Statsbanenes Reisekontor, Jernbanestasjonen. Tlf. 3207

BERLIN

Amtliches Reisebüro für Norwegen, Unter den Linden 27. Tlf. 12-1923

UTGITT AV LANDSFORENINGEN
FOR NATURFREDNING I NORGE
JUNI 1941

Trykt hos Fabritius & Sonner, Oslo